

DÎVÂN-I GÜNÂHKÂR

Hazırlayan
Dr. Muhammet KUZUBAŞ

© etüt yayınları

Dîvân-ı Günâhkâr

Hazırlayan
Dr. Muhammet KUZUBAŞ

İstanbul 2009

isbn: 978-975-8217-91-5

Edebiyat Dizisi: 68

© **etüt yayınları**

pazar mah. pazar camii sok. no : 12

tel : 362 4200570 fax: 362 4322031

55020 – samsun

Basım ve Cilt: Sembol Basım
Üniversite Mahallesi Mandıra Sokak, No: 17
34320, Avcılar / İstanbul
sembolbasim.com • info@sembolbasim.com
Tel: 0212. 590 00 31 **Faks:** 0212 509 24 88

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	3
GÜNÂHKÂR VE DÎVÂNI.....	5
Dîvân'ın Nüshaları.....	7
Transkripsiyon Alfabetesi.....	9
DÎVÂN-I GÜNÂHKÂR.....	11
KAYNAKÇA.....	105

ÖNSÖZ

Dîvân-ı Günâhkâr, Günâhkâr mahlasını kullanan ve kimliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye yer verilmeyen bir 17. yüzyıl şairi tarafından kaleme alınmıştır.

Günâhkâr Dîvânından yer alan şiirler, tamamıyla tasavvufî bir mahiyet arz etmektedir. Yûnus vadisinde şiirler yazan Günâhkâr, zaman zaman nasihat veren bir derviş edasıyla muhatabına seslenmektedir.

Dönemin dil özellikleri göz önüne alındığında sade bir Türkçe ile yazıldığını söyleyebileceğimiz bu Dîvân'da yer alan şiirlerin zevkle okunacağını umuyoruz.

Dr. Muhammet Kuzubaş

Samsun 2007

GÜNÂHKÂR VE DÎVÂNİ

Dîvân edebiyatının gelişme ve yükseliş dönemlerinde yaşadığı tahmin edilen Günâhkâr'ın gerçek ismi belli değildir. Günâhkâr'ın hayatı ve kişiliği hakkında tezkire ve edebiyat tarihlerinde her hangi bir kayda rastlayamadık. Esrar Dede Tezkiresi'nde 16. yüzyılda yaşamış Günâhî mahlaslı bir şairden söz edilmiş; bu şairin 16. yüzyıl şairlerinden Hayâlî Bey'le aynı yıllarda Vardar Yenicesi'nde yaşadığı söylenmiştir. Ardında da Günâhî'nin şiirlerinden örnekler verilmiştir. Ancak, tezkirede sözü edilen Günâhî ile Günâhkâr farklı şairlerdir.

Dîvân'ını neşrettiğimiz Günâhkâr'la ilgili kısıtlı bilgileri yine onun eserinden tespit edebiliyoruz. Günâhkâr, muhtemelen 16. yüzyılın sonları ile 17. yüzyılın ilk yarısında yaşamış bir şairdir. Günâhkâr Dîvânı'nın Nafiz Paşa nüshasında eserin tamamlanma tarihi (Temmetü-l-Kitâb), H. 1036 (M. 1626) olarak kayıtlıdır. Yine aynı nüshada, bir Kadirî tekkesinin tamamlanmasıyla ilgili olarak 1035 / 1625 tarihi düşülmüştür:

Biñ otuz beş târîhi oldı tamâm
Ehl-i derdüñ şâhib-i Loqmânıdur

Bu kayıtlar, şairin 16. yüzyıl sonlarıyla 17. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olduğuna dair düşüncemizi desteklemektedir.

Dîvân'daki beyitlerin tasavvufî bir edayla işlenişi ve beşerî duygu ve hayallerin yok denecek kadar az olması şairin mutasavvıf bir şair olduğunu ortaya koymaktadır.

Günâhkâr, Yûnus vadisinde şiirler yazmaya çalıştığını şu beyitle ifade etmektedir:

Günehkâr işbu sözi kendözünden dimedi
Nigâh şataşî geldi Yûnusdan aldı sebağ

Aşağıdaki manzume de şairin düşünce yapısına ve bulunduğu çevreye işaret etmesi bakımından önemlidir:

Bu maķâm-ı cennetüñ rıdvânı kim
Şeyh °Abdülkâdir-i Geylânîdür
°Adn ile firdevsi gel bu bāba şor
Bu ğapunuñ içi devlet kânıdır
H̄acı Pîrinüñ cinānı bu sarāy
Bundan özge cümle varı fānîdür
İşbu Beytullaha h̄izmet eyleyen
H̄acc-ı ekber şādıķuñ devrānıdır
Şimdi Rūma geldi Mekke tayyile
Cism-i Rūmuñ işbu tekye cānıdır
Ol maķâm-ı ğuţba iy ğayb-ı ricāl
Feyze gel bu himmetüñ °ummānıdır
Levs-i a°zam-ı feyzdür h̄alvetleri
Perî °ışķı evliyā sultānıdır
Biñ otuz beş tārîhi oldı tamām
Ehl-i derdüñ şāhib-i Loķmānıdır

Manzumeden anlaşıldığına göre şair, Kadirî tarikatıyla bağlantısı vardır. Manzumede sözü edilen Hacı Pîr, Kadirî tarikatının Anadolu'daki ikinci kurucusu kabul edilen Pîr İsmail Rûmî'dir. Pîr İsmail Rûmî, Abdülkadir Geylânî'nin manevi davetiyle (manzumede de ifade edildiği gibi) Rûm'a (Anadolu'ya) gelmiş ve çeşitli müesseseler kurmuştur. Bu manzume ve Dîvân'da

yer alan tasavvufî manzumeler, şairin adı geçen tarikata mensup olduğu düşüncesini akla getirmektedir.

Dîvân'ın Nüshaları:

Elimizde Günâhkâr'a ait tesbit edebildiğimiz üç nüsha mevcuttur. Bu üç nüshada da yer alan manzumeler, kaside, gazel vb. bir şekilde tasnif edilmemiştir. Milli Kütüphane 4053 nüshasında her şiirin başına *fasl* yazılmıştır. Milli Kütüphane 3833 numaralı nüsha Arap alfabesindeki harf sırasına göre düzenlenmiştir. Nafiz Paşa nüshasında şiirlerin başlarında her hangi bir tanımlayıcı bilgi yoktur. Bu manzumelerin büyük bir bölümü kaside sayılabileceği gibi müzeyyel gazel olarak da nitelenebilir. Bu manzumelerin bazıları tevhid, münacat ve na'tın muhtevasına uygunluk gösterdiği, bazılarının da tasavvufî-didaktik konular ihtiva ettiği söylenebilir.

1- Nafiz Paşa Nüshası: Süleymaniye Kütüphanesi, Nafiz Paşa bölümünde 866 kayıt numarasıyla yer alan nüsha, şemse ve zencirekli, miklebli, kurt yenikli bir meşin cild içindedir. Eserin, Hacı Hasan Huzûrî vakfı olduğu yazılıdır. Harekeli nesih hattıyla kaleme alınan istinsah tarihi 1036 olarak kayıtlı nüshanın müstensihî belli değildir. Elimizdeki nüshalar içinde en eskisidir.

2- Milli Kütüphane Nüshası: Milli Kütüphane Yazmalar Bölümü'nde 3833 kayıt numarasıyla yer alan nüshanın serlevhası kırmızı boyalı, mahlas ve cetveller kırmızı mürekkepledir. Yıldız şemse ve zencirekli, fıstıkî yeşil meşin kaplı, miklebli, mukavva bir cilt içerisindedir. Nüshanın sonunda 1266 tarihinde Mehmed Zeynelabidin b. Mahmud tarafından istinsah edildiği ifade edilmektedir. Nüsha rika hattıyla yazılmıştır.

3- Milli Kütüphane Nüshası: Milli Kütüphane Yazmalar Bölümü'nde 4053 kayıt numarasıyla yer alan nüsha, şirazesi dağınık, sırtı tamir görmüş, miklebli, kapakları desenli kağıt kaplı, harap halde, mukavva bir cilt içerisindedir. Yapraklar rutubet lekeli. İstinsah tarihi 1085'dir. Bozuk nesihle yazılan bu nüshanın müstensihine dair bir kayıt mevcut değildir.

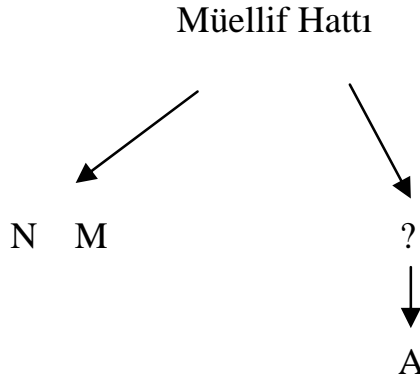
Çalışmamızda nüshaları kolaylık olması bakımından şu şekilde ifade ettik:

Nafiz Paşa Nüshası: N

Milli Kütüphane 3833 numaralı nüsha: A

Milli Kütüphanesi 4053 numaralı nüsha: M

Eserin müellif hattıyla yazılmış nüshası elimizde yoktur. 1036 istinsah tarihli Nafiz Paşa Nüshası elimizdeki en eski nüshadır. 1085 yılında istinsah edilen M nüshası müellife en yakın nüshalardan birisidir. Bu iki nüshanın, müellif hattından veya müellif hattına yakın bir nüshadan istinsah edilmiş birer kolbaşı nüshadan hareketle yazılmış olması muhtemeldir. 1266 istinsah tarihli A'nın ise tespit edemediğimiz bir başka nüshadan yola çıkılarak istinsah edildiğini düşünmekteyiz. Üç nüsha arasında da zaman zaman beyit veya manzume farklılıkları göze çarpmaktadır. Bu nedenle de elde olan bu üç nüshanın haricinde başka nüshaların olması gerekmektedir. Sonuç olarak nüshaların şeceresini şu şekilde gösterebiliriz:

A nüshası, belli bir sıra takip edilerek düzenlenmiş, diğer iki nüshada sıra gözetilmemiştir. Bu sebeple de, çalışmamızda A nüshasındaki sırayı takip ettik. Kelimelerin okunmasında ise hem müellif hattına en yakın nüshalardan biri olduğunu düşündüğümüz hem de harekeli nesih olması sebebiyle Nafiz Paşa Nüshası'nı esas aldık. Söz konusu nüshalar arasında tespit ettiğimiz farkları da dip notlarda gösterdik.

Transkripsiyon İşaretleri:

Çalışmamızda, Osmanlıca harflerle günümüzde kullanılan harflerin uyum sorunu sebebiyle ortaya çıkabilecek güçlükleri engellemek için transkripsiyon işaretleri kullandık. Kullandığımız transkripsiyon işaretleri şu şekildedir:

ا	a, e, ı, i, u, ü, ā	ض	z, d
ء	°	ط	ṭ
ب	b	ظ	ẓ
پ	p	ع	°
ت	t	غ	ġ
ث	s	ف	f
ج	c	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, ñ
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	v, o, ö, u, ü, ū
ز	z	ه	h, a, e
س	s	ه	h
ش	ş	ی	y, ı, i, ĩ
ص	ş		

DÎVÂN-I GÜNÂHKÂR

ḤARFÜ'L-ELİF

N 9 b

A 131 a

M 172a

EDḤ-İ RESŪL ʿALEYH İ'S-SELĀM^{1*}

Mef^c ūlü Fā^c ilātü Mefā^c ilü Fā^c ilün

يأصاحب الشفاعة وفضل و الهدأ
طوبى لمن تيسر من بآبك | لعطأ

Çün zātuñ oldı zübde-i kevneyn-i kâ^oināt
Tutdı yüzin² saña kamu ervāḥ-ı enbiyā

Çendān ki elde olmaya sermāye-i ʿamel
Yoḥdur mecāl aña daḥi қаṭ^c idüpdür³ recā

Her kim şıgındı ğayruña ol bulmadı felāḥ
Devletlü kul ki sen şehe eyledi ilticā

5 İrdi şerîf-i zātuña şaşurmadı izin
Şol kimseler ki şer^cuñı idindi reh-nümā

Başdan başa bu ʿālemi mi^crāca müyesser için
Nūruñ münevver eyledi *fī -leyletü 'd-dücā*

10a İzhār kılduñ ol gice envār-ı sırruñı
Bedr-i tamāma dönmüşidi kevkeb-i sühā

Virdi ḥaber bu ʿāleme Ḥallāḳ-ı kâ^oināt
Vaşf eylemekde ḳurbuñ *ḳavseyni ev ednā*

ʿAyā iken fetādeye red oldı nūr-ı ʿayn
İzüñ tozından irdi aña çünki tütüyā

¹ Başlık M ve N'de yoktur.

² yüzin / yüzünü N

³ idüpdür / eyleye M

- 10 Sen ol şâhsuñ ki⁴ şānuña raḥmet oқundı nām⁵
Kı oldı re'fetine rehīn-i raḥmet-i Ḥudā⁶
- Zī- izz ü rağbeti virildi⁷ sāna tā-ebed
Sürer yüzün işigüne⁸ her şāh ü her gedā
- M 172 b
A 132a Oldı sebep bu ʿālemüñ İcādına ṭapuñ⁹
Lābūd ṭufeylūñ olur¹⁰ bu yir ehli vü semā
- Yüz biñ senā vü şükr ile minnet Ḥudāya kim
Kıldı bu müznib¹¹ ümmete sen şāhı muḫtedā
- Ādem ki künyeti anuñ oldı ebü'l-beşer
Ḥākidi¹² tapuñ olmuş iken şāh-ı enbiyā
- 15 Kör ola münkerüñ gözi kim görmeye anı
Dün içre ḥāk-i Yeşribe yüzüñ vire¹³ ziyā
- Levh-i ezelde zātuña Aḥmed dimiş Eḥad
Āḥir yine şifātuña ad virdi¹⁴ Muştafā
- Senüñ ṭufeylūñ olduğıçün Mūsā Kelīm
Oldı elindeki ʿaşā¹⁵ su^cbān u ejdehā
- ʿİsā beşāret eyleyü geldi çü fazluñı
Virdi ḥayātı meyyite çün eyledi du^cā

⁴ sen ol şâhsuñ ki / ol şâhsuñ ki M

⁵ oқundı nām / oқundı A

⁶ 10. beyit N'de yoktur

⁷ virildi / oldı A

⁸ işigüne / izüne M

⁹ ṭapu / ṭapuñ M

¹⁰ olur / oldı A

¹¹ müznib / müzbin A

¹² ḥākidi / ḥākidi N

¹³ Yeşribe yüzüñ vire / beşer yer nūrın itdi A

¹⁴ virdi / urdı M, N

¹⁵ elindeki ʿaşā / ʿaşā elindeki M, N

Cedd-i şerīfūñ olmağičün senüñ İsmā'īl¹⁶
Kurbān-ı kebş gönderüben şavdı Hāḡḡ¹⁷ hümā

20 Ekşer bu ḡalkuñ olduğı ĩşyān-ı mürtekib
Budur ĩaşā-yı şefkatüñe kıılır ittikā

N 10b

Kimüñ ne zehresi ola medḡ ide özüñ
Çün dimiş ola şānuña Levlake ol ḡudā

Ger irmeye Günehkāra zıll-ı şefā'atüñ
Yüz yıl yanarsa nāruña yüz biñ daḡı sezā

Düşdi yolum ḡalālete yā Hādīye's-sübül
Kıl şer'ci müstaḡīm-i şırāḡuña ihtidā

Ekremtenā bi-luḡfike yā vāfire'l-kerem
Fa'ḡfirlenā bi-fāzlike yā vāsi'a'l-āḡā

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

A 133b

Uyan ḡafletden iy ḡāfil seni aldamasun dünyā
Kimi aldarısa dünyā kıılır elbet de rüsvā

Ne şanduñ sen bu ḡaddārı ki ciddile¹⁸ anı sevdüñ
Niçe senüñ gibi şaḡşı kıılıpdur mekrile yaḡma

İrişdi Hāḡ Resülünden cevāb ĩāleme taḡḡık
Velī n'idem eşer kıılmaz saña bu āyet-i kübrā

Bu ne dīn ü ne mezhebdür işitmezsın bu aḡbārı
Dutarsın ḡavl-i şeyḡānı henüz göstermedi ḡuḡrā

Bu dehr-i pīrānī kim anı ma'şuḡ idinürsın
Neden görindi bu aḡbes¹⁹ senüñ gözlerüñe ra'cā

¹⁶ 19 a M'de şöyledir: İsmā' il idi cedd-i şerīfūñ ki zebḡine

¹⁷ gönderüben şavdı Hāḡ / gönderüp Hāḡ eyledi M

¹⁸ ciddile anı / böyle ciddile A

M 173 a
N 6a

Bu zâhir gözün örtüp nazarı bâtına²⁰ it gör kim
Saña keşf ola bir ma^cnî degülse bahtınuñ a^cmâ

Bu hubb-ı dünyānuñ şerri idiserdür saña bir gün²¹
Zîrâ kim Hâk kitâbında oğundı âyet-i yuħmâ

Bu ^cucb ü kibr ü küstâhı beğâyet ħadden aşurduñ
Vücūduñ peşşeden²² kemter görünmez gözüne ^canķâ

Eger varısa idrâküñ yûri dilüni ħalkdan kes²³
Saña nefsiñ yiter düşmân idinme ^câlemi a^cdâ

10 Neye irdi elüñ şerden ki sen terk itmedüñ²⁴ anı
Neye irdi bu nefsiñ iti sen aña kılmađuñ²⁵ iğzâ

Saña sen itdügüñ zulmi kimesne kimseye itmez
Te^caddî çünki sendendür nedür bu ğayrıdan şekvâ

Na^cîmi cennetüñ ħâzır müħeyyâ lîk meylüñ yok
Hemîn dünyâyı kômışsın ħımâr-ı²⁶ nefsiñe mer^câ

Eger zıkr ü eger Qur^ân idersin dilile tekrâr
Velî ma^cnîde ğâfilsin nitekim mantıķ-ı beyğâ

Ađuñ zâhid işüñ fâsid ^caceb aħmaķ durursun sen²⁷
Ĥarâm ağusı yirsin nitekim şekkerî ħelvâ

15 Eger bir cîfe işitseñ irersin çâpükî²⁸ çellâk
^cİbâdet bâbına gelseñ ūtar endâmuñı ħummâ

¹⁹ aħbeş / aħsen A

²⁰ bâtına / bâtından M

²¹ bir gün / taħķiķ A

²² peşşeden / nûrı senüñ A

²³ dilüni ħalkdan kes / kes dilüni ħalkdan A

²⁴ itmedüñ / eyledüñ N

²⁵ kılmadun / eyledüñ M

²⁶ ħımâr-ı / ħumâr u M, N

²⁷ aħmaķ durursun sen / şâlüş-ı aħmaķsın N

²⁸ çâpükî / cānuñı M, A

°Aceb bu cürm ü °iṣyānı neye mağrūr olup kılduñ
Eger inkār idem dirseñ saña şāhiddür a°zā

Neşāyih kim bu ehlullah cihāna toptolu kıldı
İşitmezsın anı hirgiz kı lup cān kı lağın aşğā

Dimişdür Hağ bu insānı melā°ikden mükerremdür
Ki Ādem hağkına geldi kitāb içinde *kerremnā*

Vücūduñ şehrinı kılduñ mülevves şekk ü şübheyle
Anuñ taḥīrine cehd it ululardan kı l istid° ā

6b

20 Saña şan°at olupdur²⁹ kim daḥiler °aybını şaymak
Gör āḥir kendü °aybını idebilür misin iḥşā³⁰

Senüñ bu āḥiret fikri anıñçün °aynuña gelmez
Ki dünyā zīnetin kılduñ gönülde mağşad-ı ağşā

Ne deñlü çoğısa cürmüñ ümīdūñ kesme raḥmetden
Şefā°at isteriseñ tut şerī°at şāhını melcā

Hābībdür ḥazānuñ ol ki³¹ oldur zübde-i kevneyn
Hem anuñ kırbeti vaşfiṭurur³² *kaḥseyne ev ednā*

Anuñ evlad-ı āline yüzüñi ḥāk-i rāh eyle
Ki anlardan iriserdür bu ḥalkā re°fet-i °uzmā

M 173 b

25 Hūşūşā evvelin yāri ki ol şiddīk-ı ekberdür
Nebīden şoñra ol kıldı bu şer°uñ rāyetin a°lā

İkinci yāri °Ömerdür şerī°at taḥtına geçdi
Resūlūñ şer°ini sürdi eline aluban ṭurrā

²⁹ olupdur / düşüpdür A

³⁰ iḥşā / iḥṭā A

³¹ ol ki / bil ki A

³² vaşfiṭurur / vaşfidurur M,N

Üçüncü yâri °Osmân ki zi'n-nüreyñ el-ḥaḳ
Ki cem° itdi bu Qur°ânı düzüp tertîbini ğarrâ

°Alinüñ heybeti vaşfin ki hirgiz bu cihân içre
Ne diller vaşf idebildi ne hüd kıldı qalem imlâ

Bularuñ vaşfinuñ güneñin yazmaz bu cihân Hâliḳı
Qalem olsa bu eşcâr ü midâd olsa yidi deryâ³³

30 Günehkâre günâhuñdan utanmaz daḫi söylersin
Dilüñ dut bî-ḥayâ olma ne ḥaddüñdür senüñ inşâ

Şaḳın bu ṭa°n-ı teşñi°i kimesne ḥaḳḳına sorma
Senüñ öz ḥâlüñe beñzer bu sözden eglene maḥvâ³⁴

A 134 b

Aḳîlüñ ḥücesin muḥkem muḳaffel kıl uşañ olma
Ḥazer kıl itmeye şeyṭân İmânuñ gencini yaḡma

ḤÂRFÜ'L-BÂ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fâ' ilün³⁵

N 10 b

Naşîḫat gerekse işit iy şebâb
Ḥudâdan olursa eger fetḫ-i bâb

Ecel bir gün alsun yaḳañı ele
Yiyüp içre iken şarâb u kebâb

Ne deñlü yaparsañ müşeyyed binâ
Olısdur âḫir ḥarâb u ḥarâb

Sarâyılar ki yapduñ müzahref laṭîf
Öte kuşlar içre büm u ğurâb

³³ Bu beyit A'da yoktur

³⁴ maḥvâ / kaçma A

³⁵ Bu manzume A'da yoktur.

5 Mecālũñ ola mı dilũñ deprene
Gözũñ hānesine ʔolıcaķ tũrāb

Bir eve varasın ki olmaya hĩç
Ne ķapu ne baca ne Şu^cle ne tāb

Ne almaķ ne Őatmaķ ne ŐađıŐ hısāb
Ne yatmaķ ne ʔurmaķ ne uyħu ne ħāb

Ne geymek var anda ne yimek ʔa^cām
Ne Őerbet iķilũr ne bir ķatre āb

N 11a

Ķarĩnũñ celĩsũñ hemān mũr u mār
ʔola ađzuñ iķi ğubār ü zũbāb

10 Cezāsın ğoresin ķamu fi^cliñũñ
Kimine Őevāb ü kimine ^ciķāb

Niçe iŐidũpsũn³⁶ ħaķĩķat ħaber
Ħelāl ü hısāb ü ħarām ü ^cazāb

M 174 a

Ķü lābũd bilũrsin hısāb olısar
DũrũŐ bundayiken ħāzır ʔut cevāb

Bu sũzler ger saña eşer ķıldısa
Hemĩn tevbe ķılmađa eyle Őitāb

NaŐĩħat saña sen ķıl evvel kişi
Dilerseñ iŐide sũzũñ Őeyħ ü Őāb

15 Ne deñlü ķođısa ğũnāhuñ faķĩr
Nedāmet ğözinden aķıt ķanlu āb

Őıđın fazlına ol Raħĩmũñ bugũn
Ki ^cafv ide cũrmũñi yevmũ'l-hısāb

³⁶ iŐidũpsũn / iŐidũpsin A, N.

DİGER

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

A 161 a
N 39a

Yâ İlâhî luṭf idüp her kime kılsañ fetḥ-i bâb
Def' olup gönli gözinden açılır cümle hicâb

Her neye kılsañ nazâr sensin görünen gözine
Senden alur saña virür senden oḡur faşl-ı bâb

Kimsenün yoḡdur mecâli sensüzün bir iş kıla
Ḳudretün zencîrine baḡlıdur a' nâḡ u riḡâb

Ebr ü bād ü encüm ü eflâk ü ra' d ü şems ü mâh
Cümlesi emrün içinde yüḡrişüp kıılır şitâb

Ḳükmüne maḡküm olupdur her ne kim ' âlemde var
İns ü cin yirde hevâm-ender-hevâ ṭayr ü ' uḡâb

Zehresi yoḡ bir kimsenün ki kıla bir su 'âl
' Âşisi maḡbül iderseñ yâ muṭî' u dürr ü bâb

Ḳâhr-ı a' dâ itmek isteseñ saña âsân ḡamu
Şuyı çıkâr ḡâk ü ḡücrenden od atar gökden şehâb³⁷

Ḳışm ile ṭûfân şalduñ ḡavm-i Nūḡı kıldı ḡarḡ
Kendüyi ḡurtarmaḡiçün virdün aḡaçdan rikâb

Mūsāya ta' lîm kılduñ urdı çün bahra ' aşâ
Kıldı Fir' avnı tamâmet leşker ile ḡârḡ-ı âb

10 Yine gel gör ' ibret ile kııl nazâr bu ḡikmete
Kim ne resm ile zebün eyler pili kemter zübâb

Bu ne ḡikmetdür Ḳudāyâ kim buña irmez ' uḡül
Kimse bu defter oḡuyup virmez ḡisâb³⁸

Bir ḡuluñı taḡta aḡdurduñ adın Süleymân ḡoduñ
Yidüḡi nuḡl u kebâb içdüḡi şehd ü şarâb

³⁷ Manzumenin bu beytinden sonraki bölüm A'da yoktur.

³⁸ Mısrada vezin bozuktur.

- ‘Iyş ü nüş zevk u ‘ işret eyleyüp sürer şafâ
Biri hayrân karşusunda açar ağızından lu‘ âb
- N 39 b
15 Bir kuluñ ‘ azl idüp kılduñ libâşını palâs
Bir kuluñ ‘ uryân iken virdüñ aña dürlü şiyâb
- M 174 b
20 Bir kuluñ döşendügi dîbâc ü atlasdur harîr
Bir kuluñ taş yaşdanur döşendügi toz u türâb
- Bir kuluñ ğarķ idüpdür ğabs ü necs ü mühmelât
Bir kuluña karşı dutarlar nişâriçün gülâb
- Bir kuluñ yirin cihânda ğabs ü zindân eyledüñ
Birine kılduñ müyesser hoş maķamı müşte ’âb
- Yine ferrâş-ı şabâ çünkim ire faşl-ı bahâr
Süpürür yir yüzünü şu şaçar gökden şehâb
- Çün görür meşşâta-i dehr ele alur şânesin
Sünbülün țarar saçın hem götürür gülden niķâb
- 20 Bülbül-i ‘ âşık gelür o meclisün güyendesin
Ĝâh oķur medħ ü şenâlar ğâh oķur faşl-ı ğiķâb
- Ehl-i meclis mest olup çü ‘ işķ meyinden güng ü lâl
Ĝoncanuñ azğında mührü nergisün ğözinde ğâb
- İy Ğudâyâ kudretünden zâhir oldu bu fi‘ âl
N’ola fazluñdan yine raħm eyleyüp ğüsnün ‘ inâb
- Āb-ı raħmetden eger bir kaķre feyz itseñ şehâ
Ĝarķ ola mecmü‘ -ı ‘ âlem nîk ü bed yed şeyħ ü şâb
- Bu Günehkâruñ zelîldür yâ İlâhe’l-‘ âlemîn
Cürmüni ‘ afv eyle luțfuñdan du‘ âsın müstecâb
- 25 Sen ‘ imâret kıl Ğudâ dâr-ı ‘ uķbâda yirin
Gerçi kim kendün kılpdur kendü fi‘ liyle ğarâb
- Yazana şâhib-mü ’ellife çün du‘ â eyleyene
Ki müyesser ide Allah aña țahirden şarâb

ḤARFÜ'T-TÂ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün^{39*}

N 11 a

Dilerseñ olasn ehl-i sa'âdet
İdingil hayrıla ihsâmî c'âdet

Bu dünyâ şuglına⁴⁰ sen meşgûl olma
Ki bunuñ şuglıdur c'ayn-ı şekâvet

Daḥi nefsiñ murâdına dürüşme
Ḳo nefsi Ḥâlika eyle c'ibâdet

Özüñe hûy idin şavm u şalâtı
Dilüñde zıkr ü tesbîh ü tilâvet

Gönülde şıdḳ u ihlâşıla neyyet⁴¹
Elüñde bezl ü in'âm ü sehâvet

11b Ḥarîs olma raḥîler ni'cetine
Elüñde varına eyle ḳanâc'at

Bu hırşuñ gözine toymaḳ görünmez
Eger dünyâ senüñ olsa tamâmet

M 175 a

Ḥacâlet cübbesin⁴² geysen gerekdür
Velî ol demde nef' itmez nedâmet

Meşâyihden alıgörgil neşâyih
Ki anlardan velî hayra delâlet

10 Şaḳın şeytân ile dost olma zinhâr
Ki gelmez kimseye andan şadâḳat

³⁹ Bu manzume A'da yoktur

⁴⁰ şuglına sen / şuglına M

⁴¹ niyyet kelimesi N'de neyyet şeklinde harekelidir

⁴² hacâlet cübbesin / libâs-ı hacâlet M

Saña hayra diyü yol gösterse
Sen anı añlağıl c^oayn-ı dālālet

Anuñ maqşūdı budur her sözinde
Ki İmān gencini eyleye gāret

Günehkārā sa^cādetlü cānuñ var
Eger kırtarıbilürseñ selāmet

İrişdi müddet(-i) c^oömür āhirine
Daħi olmadı mı vaqt-i nedāmet

ḤARFÜ'Ş-SĀ⁴³

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

A 152 b

Ḥudāyā c^oālemüñ sensin ğıyāsı
Cemīc-i müsteğīsün müsteğāsı

Virürsin bunca⁴⁴ halka dürlü ni^cmet
Bulan senden bulur dürlü eşāsı

Ḥamu halkuñ şehā Rezzākı sensin
Ḥamu başlar giyer senden ru^cāsı⁴⁵

Yüriden kudretüñdür şems ü mähı
Yaradan peşşe-i pıl ü buğāsı

N 12a 5

Cihāna çünki zāhir geldük evvel
Arıt bu kalbimizden ihtibāsı

⁴³ Başlık olarak *ḤARFÜ'Ş-SĀ* yazılmakla birlikte beyit sonları “-ı” sesiyle bitmektedir, harekeli metinde de böyle harekelenmiştir. Beyit sonlarında“-ı” sesinin yazılmaması durumunda manada eksiklik olduğunu düşünerek “-ı” sesini de ekledik.

⁴⁴ bunca / nice A

⁴⁵ ru^cāsı / ruğāsı A.

Çü mücrim eyledi rûy-ı zamâne
Ne deñlü kıılır pes irtişâsı

Hudâyâ sen bilürsin evvel âhir
Günehkârũñ sañâdur istiğâsı

ḤARFÜ'L-CİM

N 12 a
A 152 b

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

Kimüñ başına sen şâh urasın tâc
Cihânda hâşâ ol kul ola muhtâc

Sen ol şâhsın ki fazluñ maḥbahında
Ṭoyunur her nefesde nice biñ ac

M 175 b

Seni tesbîh ider dillü dilince
Hezârân bülbül ü tũḫî vü ṭurrâc

Senüñle bey^c u bâzâr eyleyenler
Ne zaḥmet çekdiler virdiler bâc

5 Bu ben mücrim çürütdüm bunca ^cömri
Ne bir ḥayr işledüm ne kılmışam ḥac

Bu dünyâ naḫ^cına şatrancı yayma
Ki şâh mât oldu anda niçe Leclâc⁴⁶

İlâhî bu Günehkâr-ı faḫîri
Özüñden özgeye⁴⁷ eyleme muhtâc

⁴⁶ Bu beyit A'da yoktur.

⁴⁷ özgeye / gayrıya A

ḤARFÜ'L-ḤĀ

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

A 153 a Kimüñ qalbini kim feth itdi Fettāḥ
Uyardı anda yüz biñ şem^c-i mişbāḥ

Münevver kıldı için şu^cle-i nūr
Hemān demde irişdi kāse-i rāḥ

N 12b Çün ol meclisde oldı ^cişq-ı sākī
Pey-ā-pey geldi pür-envā^c -ı aqđāḥ

Ne ^cāşık kim bu meyden nūş kıldı
Gözine zerre gelmez cism ü ervāḥ

5 Unutdı añlamadı leyl ü nehārı
Ḥayālünden gider eşḥār ü eşbāḥ

Kaçan cān murğı zevkı aldı meyden
Hemīn pervāne qalkdı açdı ecnāḥ

Günehkāruñ muqāffel kıldı qalbi
İlāhī sen viribi añna miftāḥ

ḤĀRFÜ'L-ḤĀ

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Eger sen şāhdan ire bağruma oḥ
Şikāyet kılmayam belki diyem oḥ

Kime kim ^cişq odı virdi ḥarāret
Niçeme ḥām olursa oldı maṭbūḥ

Kime irişdise ^cişkuñ berātı
Bu ^caqluñ nüshasını kıldı mensūḥ

- Kime açıldısa işbu hazāyin
Gözine zerre gelmez kesb ü endūh
- 5 Derūnda gizleyemez kimse °ışkı
Duḥānın taşra vurur nār-ı efrūh
- Ne cevr olursa ayruḡ yüz çevürmez
Eger dirile eylerlerse meslūh
- M 176 a Kerem ehli °azīzler duta ma°zūr
Günehkāruñ bu yolda olduḡın şūh

ḤARFÜ'D-DĀL

- A 153 b **Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün**
- Bu ben bī-çāre bir dem olmadum şād
Kılaydum āḫiret dārına bünyād
- Bu °aḡluñ varmadı ḫükmi ilerü
Velī nefsuñ sözüni kıldum infād
- Cihānuñ turmasın fikr eyledüm çün
Velī gitmesini hiç kılmadum yād
- Özüme şan° at itdüm hırş u buḡlı
Velī görünmedi gözlerüme zād
- N 13 b 5 Günāhıla geçürdüm bunca °ömri
Yiridür ger kılırsam āh u feryād
- Günehkāre iki °ālemde hırgiz
Ḥaḡḡuñ luḡfi gibi bulunmaz im° ād
- Agışnā yā gıyāşe'l-müstağışın*
Alıvir nefsi-zālimden bize dād

ḤARFÜ'R-RĀ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Sen şehe ' aşık olanlar külli varından geçer
Cān ü baş yağma kıllur her kārbānından geçer

Milk-i ' ālem anuñ olsa zerre gelmez gözine
Tārumār eyler kıamusın māl-ı Kārūndan geçer

İçi⁴⁸ taşu pür olur envār-ı şevkıla tolar
Kahr-ı luḫfundan cihānuñ nūr-ı nārından geçer

Ger olursa şāh Edhem salṫanat terkin urur
Tāc-ı taḫtın bırağur şehir ü diyārından geçer

5 İḫtilāḫı terk idüben ' uzlet eyler iḫtiyār
' İzz ü nāzından cihānuñ i' tibārından⁴⁹ geçer

Evvel āḫir arzusu dīdār-ı dost olur hemīn
Cennetin ummaz Ḥudānuñ i' tibārından geçer

Ḥulle-i cāhı döküp girür mezellet şālına
' Ālemüñ bu rağbeti faḫr-ı vaḫārından geçer

Bu Günehkār-ı zelīli gör ki ne nādāndurur
Kim bu fānī zevḫ için nāmūs u ' arından geçer

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

M 176 b

Beni gören şānur şūfī ki hoş tāc u külāhum var
Ne bilsün zerḫa aldanur ki dem dem āh u zārum var

Yavuz a' mālūmi gör kim beni bir derde uğratdı
Ne ḫursam ḫurmağa yirüm ne gitsem ḫoğrı rāhım var

⁴⁸ içi / iki A

⁴⁹ i' tibarından / ḫavf-ı nārından A

A 150 a

Men ol murğ-ı zebûnam kim yolum şâhîn ü murğ aldı
Ne kaçsam pây ü refâram ne uçarsam cenâhum var

Elüm bir hayr işe şunsam zamîrüm şerre sa^ç eyler
Yönüm Hâkka yolum gayra ^ç aceb fi^ç l-i tebâhum var

5 Ne tuhfe bi-hayâ kulam ki ikrâr eylerem cürme
Velî Hâkdan utanmazven ^ç aceb rüy-ı siyâhum var

Olupven ^ç âciz-i bî-zâr girü kendü fi^ç âlümden
Bihamdillah ki hayf itmez keremlü pâdişâhum var

Benüm fi^ç lüme bakarsan beni ben od olup yağdum
Velî şükürüm añadur kim cihân fahr-ı penâhum var

Egerçi cürm ü ^ç işyânum be-ğâyet hâdden aşurdum
Gönül kaç^ç -ı recâ kılmaz ki kerem issi İlâhum var

İlâhi tevbe vü tevfiğ rûzı kıl sen bize yâ Rab⁵⁰
Egerçi⁵¹ hâl-i bed gitdüm yakında ^ç azm-i râhım var

10 Eger benden su ’âl itseñ getür ne iktisâbuñ var
Diyem dergâhuña ma^ç lüm Günehkâram günâhum var

DİGER⁵²

Mef’ülü Fâ’ ilâtü Mefâ’ ilü Fâ’ ilün

Revnağ ne virdi ^ç âleme fazl-ı bahârı gör
Yüz nûrı kıldı vü sürdi gönülden gubârı gör

Âsâr-ı rahmetine nazar kıl hağğıñ
İhyâ ne resme eyledi her sebze-zârı gör

Baş açup el götürdi Hâkka hamd için
Bâğ içre göreyim dirseñ serv ü çenârı gör

⁵⁰ Bu mısra A’da “İlâhî tevbe tevfiğ-i hidâyet rûz kıl yâ Rab” şeklindedir

⁵¹ egerçi / ve gerçi N

⁵² Bu manzume N’de yoktur.

M 177 a

Vaqt-i seherde nicesi doldurdu zār ile
Her kuş dilince diñle gel murğ u hezārı gör

‘Işkun hevāsıdur anı güyā vü germ iden
Kendiliyiñle mi ider ol kuş bu zārı gör

Arz-ı cennetden eyledi ‘azm meger bād-ı şabā
Kim hoş mu‘atṭār eyledi o şehriyārı gör

Eşcār aldı egnine evrāk-ı hüllesin
Giydi müzeyyen eyledi bu ḥākisārı gör

Tiz itdi tiğ-ı tirin cevriyle alup şehir
Ya‘ni ḥimāyet itmekiçün ol şām ḥārı gör

Taht-ı zeberced üstüne oturdu şāh-ı gül
Meydāna ‘izz-i nāzıla ol şahsüvārı gör

Gonca tebessüm idüp başın urdu izine
Ta‘zīm kıлмаğa meger ol şehriyārı gör

Egdi benefşe boynunu ta‘zīm içün güle
Girdi kebūd cebine şusam bu kārı gör

Yağdı şaḳāyık ciğerini büy-ı ḥasreti
Dağ urdu lāle bağrına gel lāl ‘izārı gör

Sākī-şıfat elinde zerrin ḳadeḥ tutar
Mestāne geldi meclise nergisi nigārı gör

DİĞER

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

N 35 b

Beḳā şanma cihān mülki fenādur
Ṭolu başdan başa cevri-i ‘anādur

A 151 b

‘Anādur çekdügi hiç rāḥatı yok
Anuñ kim dünyādan ḥazzı ğinādur

Ḳanā^c atdür cihānda ḥazz-ı vāfir
Ḳanā^c atsüz kişiler mübtelādur

Bilenler bunı mālın māra saydı
Çü bildi mālını ^c ayn-ı belādur

5 Ya şol kim dünyāda ḳaydını gördi
Ḳarañu ḳabr aña nūr-ı ziyādur

Olar kim ḡaflet ile sürdi ^c ömri
Ödi ḳorkıısı yoḳdur bî-ḥayādur

Zihî devletlü ḳul kim yarın anda
Liḳāsınuñ cevābı merhabādur

Bu ^c ömri āḫiret şuḡlına ḥarc it
Ki dünyānuñ ḳamu şuḡlı hebādur

Daḫi uşanmaduñ mı fānī evden
Gönül ol dāra baḡla kim beḳādur

10 Günehkāruñ murādı medḥ ü taḫsîn
Degildür lîk sizlerden du^c ādur

DİGER⁵³

Müstef^c ilün Müstef^c ilün Müstef^c ilün Müstef^c ilün

M 177 b

Gelmedi bu nefsum yola hîç bilmezem ḥikmet nedür
Ta^c lîm idüp öğrenmedi taḫḳîḳ-i dîn millet nedür

Adın Müsülmān eyledi āyîn-i İslām anda yoḳ
Rızḳ viren Ḥaḳdur ḳula ḡayrılara ḥizmet nedür

Ecel ḳadeḫini tolu şunarlar zehr-i ābıla
Baḳmayup aña içdigüñ şehd ü şeker şarāb nedür

⁵³ Bu manzume M'den alınmıştır.

- Bilürsin āhîr ‘ākıbet ne menzile ilter seni
Sen bunda şād ü şādümān ya bu zevk-i şoḥbet nedür
- 5 Gel sen bu ‘izz-i nāzı ko yüz yire ur topraklayın
Ḥor eyleyügör nefsüñi tā göresin ‘izzet nedür
- Ḥaḫ saña ‘aql u ma‘rifet virdi ki Ḥaḫḫı bilesin
‘Aqlı koyup nefse uyup bu kılduḡñ cinnet nedür
- Ḥaḫ senüñ İslām tācını urmuş ezelden başına
Ḳādrini bilmezsün anuñ andan ulu ni‘met nedür
- Ne ḥavf idersün ne recā ḳalduñ ara yirde zelil
Beñzer ki temyiz itmedüñ kim nār ya cennet nedür
- İrdi Günāhkār āḫire ‘ömrüñ henüz uyanmaduñ
Ḡafletde geçdi bilmedüñ tā farz ya sünnet nedür
- 10 Ḡāfil olma aç gözüñ fikr eyle ol ḫālüñi
Var mı ḫaberüñ şorsalar Eḫād Aḫmed nedür

DİGER

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

M 178 a
A 152 a

Ḳurı cismem hemīn sulṫānum oldur
Bu cān içindeki cānānum oldur

Baḅā ben dimege yoḳdur mecālüm
Ki ben mücrim ḳulam sulṫānum oldur

Anı sevmekdürür dīn-i ḫaḳıḳī
Baḅa anı gerek imānum oldur

İçimde vecdi ḫālāt-ı sülükum
Ṭaşımda mezḫeb-i Nu‘mānum oldur

- 5 Ne deñlü nefyi işbāt eylerisem
Delil ü ḫucceṫ u bürḫānum oldur

Ne ğam ger cürm ü ' işyānum çok olsa
Raḥîm ü Raḥmet ü Raḥmānum oldur

Günehkāram bilür ' âlem velîkin
Ümîdüm aḥadur Ğufrānum oldur

Zebûn oldum bu nefis elinde ' âciz
Anuñ çün aĝlaram efĝanum oldur

DİĞER

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün

A 138 b

Taḥrîdan ni' met gerekse ni' met-i îmān yiter
Mürşid-i hādî gerekse âyet-i Qur'ân yiter

Bir yol isterseñ ki ol seni ilete cennete
Ol ḥabîbüñ⁵⁴ sünneti vü mezheb-i Nu' mân yiter

M 178 b

Yâr ü yoldaş gerekise müslimîn ihvân yiter
Var ' adâvet baĝlarısıñ nefsile şeyṭân yiter

Furşat isterseñ ki ṭâ' at kılasın Allahuña
Ḳanı Ḥaḳ virdügi ' ömrüñ müddeti meydân yiter

5

Muḥtelif edyân dutma Taḥrî birdür ḥaḳ resûl
Ehl-i sünnet tutduĝı yol âyin ü erkân yiter

' İbret isterseñ cihân başdan başa ' ibretdür
Ḳanı aşluñ ḳanı neslüñ ya ḳanı akrân yiter

Her ki işbu ' âleme ḳondı vü göçdi ṭurmadı
Bir biş on gün murĝ-ı cân daĝı saña mihmân yiter

Ḳaç ḍalâletden şehâ mekre düşersin key şaḳın
Sen seni nesne başardum şandüĝüñ ṭuĝyân yiter

⁵⁴ ḥabîbüñ / resûlüñ A

Dünyâ için ğam yime fikr eyle evvel hâlünü
Hoş naşihatdur cihâna geldüğün ʿ uryân yiter

10 N'eydüğün bilmek dilerseñ hüccet-i kıtâʿ saña
Şol Günehkârlığıla añıldugun ʿ unvân yiter

Dimegil kim nesnem yokdur faķirem müflisem
Her nefes kim sağlıķıla geçdi dürr⁵⁵ mercân yeter

DİGER

Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün

N 24 a

Zihî Hıllâķ-ı bî-hemtâ ki şunʿ ın âşikâr eyler
Eger bir kıtreye kılsa nazar nehri buhâr eyler

Zihî kim fâʿ il ü muhtâr işine kimse el kıarmaz
Dilerse nûrı nâr eyler dilerse nârı nûr eyler

Zihî hâkim ki hükmine kıamu eşyâ olur münķâd
Felek hükmine gerdân ü yir emriyle kıarâr eyler⁵⁶

A 139 a

Bir emr-i kıaf (u) nûn içre dü-kevneyne virür icâd
Ne tedbire tefekkür var ne ihşâ ne şümâr eyler

5 Yaradur cennet-i meʿvâ maķâm-ı evliyâ için
Birin aʿ dâya habsiçün düzer adını nâr eyler

Zihî Kıâdir ki dünyâyâ virür revnaķ bahârıla
Açılır dürlü çiçekler cihân-ı sebze-zâr olur

Eser çün bād-ı nev-rûzı yeşerür cümle yir yüzi
Libâsın dürlü rengile bezer naķş-ı nigâr eyler

Gül açılır geçer tahta çiçekler kıarşu şâf bağlar
Hâķ kendü luţfindan bulara şehriyâr eyler

⁵⁵ geçdi dürr / gecirdüğün N

⁵⁶ Bu beyit A'da yoktur.

- M 179 a Bu zevk-i şevki⁵⁷ göricek gelür karşısına bülbül
Gehî medh ü şenâ eyler gehî âhıla zâr eyler
- 10 Yine her bir ağaç bir dürlü meyveyle müşerrefdür
Kiminüñ sîb ü amrûdı kimi nahl ü âsâr eyler
- Geçer çün vaqti evrâkuñ hazân irer bozar rengin
Dökilür kara toprağa bi-küllî hâkisâr eyler
- Kaçan kış ire dünyâya virür bir şüreti tîre
Bahârüñ düzdügi bezmi tağıdur târumâr eyler
- Dökilür ol yeşil yaprak bozılır sündüs istebrak
Sürer hükmini zemistân cihânı kış u qar eyler
- Yine gel gör ki insâna ne ikrâm eyler ol Hâlik
Bularüñ külli mevtini gör insâna nişâr eyler
- N 24b 15 Kâmusına bir ad ile lağab urdı ki insândur
Kimi şerm ü hayâ ehli kimini şerme-sâr eyler
- Kimi şâh ü kimi kıldur kimi bây kimi yoğsuldur
Kimi çirkinî şüretde kimini gül-‘ izâr eyler
- Kimisi zühd ü tã‘ atde kimi dün gün ‘ ibâdetde
Kimi toprak u taş tartıb kimi şâyü ü şikâr eyler
- 139 a Kimi şağdur selâmetde kimisi zevk ü ‘ işretde
Kimine derd ulaşmışdır ki âhı câna kâr eyler
- Ferağdur kimi gülmekde kimi virmekde almağda
Kimi ağlar melâletde gözi yaşın bikâr eyler
- 20 Kimi eker biçer durmaz kimi hiç işe el urmaz
Kimi dükkânını kurmuş alur şatar bazâr eyler
- Kimisi h̃âcedür fâhîr oturmuş sîm ü zer yığmış
Terâzü olmuş eline turup tartar ‘ ayâr eyler

⁵⁷ zevk-i şevki / zevk A, N

Neccārlar çevre yanında aña boynun egüp baķmış
Bulara iltifāt itmez anuñla iftiḥār eyler

Eger gelürse bir miskīn çevürür yüzünü andan
Aña söz söylemek ķande selām virmege ‘ār eyler

Hīç añmaz anı ğafletden ecel bir gün irer nāgāh
Ṭutar muḥkem emān virmez geñiş dünyāyı ṭār eyler

25 Direr bu dünyādan raḥtı döger bu tācı vü taḥtı
O cāndan sevgülü mālī ṭolar boynun mār eyler

Biter bu dünyā teşvīşi nedāmetdür hemīn işi
Meded hīç kimseden irmez niçe kim āh u zār eyler

Çürüyüp ḥāk olur cismi büzilür hem ķamu resmi
Pes andan hāven-i devrān döner ḥāki ğubār eyler

Geçer öñüne çok yıllar adın añmaz olur diller
Tozudur ṭopraķın yıllar zelil ü ḥūr u zār eyler

N 25a Ezelden budurur ‘ādet ķılur varlığını ğāret
Bu dāra hīç gelen ṭurmaz gider terk-i diyār eyler

M 179 b

30 Ķalur anda bu ḥāl ile benüm⁵⁸ didügi māl ile
Çeker yirine bir şahşı geçürür nā-murād eyler

Gel imdi gör Güneḥkārı ki ne ‘āķılsuz aḥmaķdur
Buları böyle bilürken cihāna i‘tibār eyler

Direm ben bu Güneḥkāra be hey⁵⁹ mücrim yüzi ķara
Kimi gördüñ bu dünyāda ebed gitmez ķarār eyler

⁵⁸ benüm / bunuñ M

⁵⁹ be hey / ey N, A

DİGER

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

A 140 a

İy yaranlar benüm gönlüm benümle çok cidâl eyler
Naşîhât virürem almaz muhâl kı̄l ü kı̄l eyler

Delâlet eylerem hayra yönin şerre döner bakar
Uyar igvâsına nefsuñ baña mekr ile âl eyler

Kaçan ' aqla uyar yine şalâha meyl ider bir dem
Döner nefis ile yarışur bu ' aql ile kıtâl eyler

Kaçan nefis ile şulh ide ne dilerse anı işler
Ara yirde bu ben bîçâreye âhir vebâl eyler

5

Bular her ne günâh itse yazarlar benüm aduma
Ara yirden çıkar neyler Hudâ benden su'âl eyler

Hudâvende cevâbum yok be-gâyet şermesârem ben
Bu hacletler beni yâ Rab katuñda güng ü lâl eyler

' İbâdetde benüm nefsum nisâlardan daği kemdür
Velî gör ne hayâsuzdur ki da' vâ-yı ricâl eyler

İlâhî şerr-i şürundan bu şeytânunñ halâş it kim
Yoluma hubb-ı dünyâyı kırar tuzak u hıyâl eyler

Dimişdür Muşafâ mü'min kuluñ zindânıdur dünyâ
Benüm gözlerüme bu hırş anı cennet-mişâl eyler

10

Mişâli bu Günehkârunñ şu bir zembûra beñzer kim
Düni günü ' abeş yortar ne mûm eyler ne bâl eyler

DİGER

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

N 25b

İnanma dünyâ kavline ki ' ahdine vefâsuzdur
Yalan söyler seni aldar ki fânîdür beķâsuzdur

A 140 b
M 180 a

Eger zerrīn⁶⁰ libāşıyla seni giydirse⁶¹ aldanma
Zirā bir ʔon biçüpdür kim yiñi yoğdur beķāsuzdur

Senüñem didügi belki saña mekr ile āl eyler
Niçe senüñ gibi şağşa senüñem dir hayāsuzdur

Eger sırça sarāy içinde bislerse inanmağıl
Zirā bir dāra iltiser ķapusı yoğ bacasuzdur

5 Çevür bu dünyeden yön āhıret dārına meyl eyle
Teferrüc ķıl ne ra‘ nādur beķādur hem fenāsuzdur

O dāruñ ehlinüñ işi hemişe ‘ıyş ü ‘işretdür
Ki dā’im artar eksilmez belāsı yoğ ‘anāsuzdur

Riyāyla ‘amel ķılsañ anı sen tã‘ ate şayma
‘İbādet aña eydürler ki ħālişdür riyāsuzdur

Şular ki dünyā ħubbına be-ğāyet hırş ile düşdi
Elin çekmişdür āhıretten ümīdi yoğ recāsuzdur

Gel imdi var ise ‘aķluñ bu dünyāya göñül virme
Zirā bu bir marāz dur kim ‘ilācı yoğ şifāşuzdur

10 Ne deñlü zāhid olursa baħıl uçmaķa⁶² girmez bil
Baħıl oldur ki ħayr itmez seħāsı yoğ ‘atāsuzdur

Cihānuñ cevrine şabr it inen feryād-ı zār itme
Kimi gördüñ bu ‘ālemde ki cevri yoğ cefāsuzdur

Ķaçan kimseyi görseñ ki ħāyet şād ü ħurremdür
Sen anı şanmağıl kim bir belāya ibtilāsuzdur

Günehkāre günāh için ümīdüñ kesme raħmetden
Zirā ‘ālemde kim vardur ki cürmi yoğ ħatāsuzdur

⁶⁰ zerrīn / dürlü M

⁶¹ zeyn itse N, A

⁶² uçmağa / uçmaķa N

DİGER

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün

26a

Añlayan söz ma' nîsin oldur ki ' aqlı cānı var
Qā' il oldur Haq söze kim dîni vār imānı var

Cāhilüñ kavlin işitme kim haqîkat söz budur
Tut kulağun ol söze kim hucceci burhānı var

A 141 a

Ben Müsülmānam dimekle iş tamām olmaz hemîn
Zira İslāmuñ niçe kim āyin ü erkānı var

Öldürigör nefsüni kim ' aqıbet ölesidür
Aña aldanma ki biş on gün ' ömrüñ meydānı var

5

Dünyā dārın yapmağa ' ömrüni zāyi' eyleme
Her ' imāret kim görürsin ' aqıbet vîrānı var

Sen libās içre görüben kimseyi ' izzetleme
Kim palāş içinde gizlü Tañrınuñ merdānı var

Bir kişi dört kat bükülüp yatsa gāfil şanma kim
Nüh felekden yukaru belki anuñ seyrānı var

M 180 b

Bu geñiş dünyāya mağrūr olup ' işyān işleme
Kim cehennem gibi Haqqun habsi var zindānı var

Bu fenā dünyāya her kim aldanur maħrūm olur
Bilmez anı kim Hudānuñ cenneti rızvānı var

10

Key hamāqatdür cihānuñ naqşına bil bağlamaq
Bilür iken cennetüñ hūrîsi vü gılmānı var

Bunları fark eyler ol kim dünyeden biğānedür
Aħiret ni' metlerine zerrece ' irfānı var

Derd ehli olur iseñ gel tabîbe ' arz kı1
Zirā her derde tabîbüñ lâ-cerem dermānı var

Ol ki ĩmān ehlidür sen anı Őanmađıl faķır
Key ğanı oldur ki anuñ Őıdķı var ĩmānı var

Zāhid oldur ‘ābid oldur kim Muĥammed Şer‘ini
Tıtdı muĥkem yola girdi mezheb-i Nu‘ mānı var

N 26 b 15

Sen kuşuruñ bil velikin kesme raĥmetden ümīd
Çün bilürsin kim Ĥudānuñ fazlı var iĥsānı var

Bir kişiye Şun elüñ kim seni tekmīl eyleye
Kaç katından ol kiŐinüñ kim saña noķŐanı var

Kaç ‘avāmuñ Őoĥbetinden el-‘avāmuke’l-hevām
Őürete insāndur anlar ma‘nīde Őeytānı var

Ehl-i diller Őoĥbetinden ĥālī olma ceĥd kıl
Ki anlaruñ yirden göge ĥalk üstine rüĥānı var

Sen muĥabbet kılurısan gel bu ehlullaha kıl
İ‘tibār itme aña kim dürri var mercānı var

Āĥiret Őuđlına meşğül olanıgör Ķo anı
Kim anuñ dünyā ucundan Ķalbinüñ Őekrānı

20

Sen bu ĩmān ni‘metin virme yile küfrānile
Saña ne nef‘ide ol çün kendüye ĥüsrānı var

Bu Güneĥkāruñ yüzine baķmayadı kimse ĥiç
Ĥamdülillah sīnesinde Tañrınuñ Ķur‘ānı var

DİGER

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

M 181 a

Tıt imdi cān Ķulađın diñle gör ne dir faķır
Cihāna ‘ibretle baķ ger olmadınsa Ķarır

Niçeye dek yatisar bu ğaflet içre ‘aziz
Uyan ki Ķāfile göçdi çalındı kūs u nefir

İrişmedi kulağına şadâ-yı⁶³ emr-i Rahîm
Recîme uyduñ olduñ recîm-vâr zecîr⁶⁴

Fülân işüm ne kılam dimekte geçdi günün
Çürüdü tül-i emelde dükendi ‘ömr-i kaçır

N 27a 5

Zamâne cevrine şabr it ceza‘ feza‘ kıлма
Çü bildün anı kim irer yesîr ü ba‘de ‘asîr

Bu dünyâ zîynetine olmağıl inen meftûn
Hîsâb olasin aňla naķır ü ger kıtmîr

Bu hırş odına cânuñ yakup helâk itme
Varına eyle kanâ‘ at mine‘l-ķalîli ve‘l-keşîr

Yolunı şıdķ ile dut kııl bu dîn-i İslâmuñ
Niçeye dek bu riyâ vü bu hîle ve bu tezvîr

Haber getürdi Hudâdan Habîbi Allahuñ
‘Aceb olmadı özge haberler ile habîr

10

Dürüş bu nefsuñ elinden özüñ kıurtarığör
Niçeye dek ola cânuñ bu nefs elinde esîr

Eger irişmeye fazlı Hâķķuñ Günehkâra
Yakup kül eyleye anı ‘azâb-ı nâr-ı sa‘îr

DİGER

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

Ne resme şayd itdi seni bu dirhem (ü) dinârı gör
Aldadı cümle ‘âlemi⁶⁵ bu fitne vü ‘ayyârı gör

Virdüñ cevâhir gencini alduñ bu sâhte parasun
Aç gözünü eyle nazâr bey‘ itdüğün bâzârı gör

⁶³ şadâ-yı / şadâsı N

⁶⁴ Bu mısra N’de söyledir: Recîme uyduñ olduñ vâ-recîm.

⁶⁵ cümle ‘âlemi / cümle N

A 143 a
N 28 a
M 181 b

Bal añladuñ bilmedüñ şalduñ belāya cānuñı
Dön girü fırsat vāriken bu cānuñı kırtarığör

Qavlüne baq fi' lüne baq tā añlayasın hālünü
Fi' le muvāfiq var mıdur dilündeki güftarı gör

5 Ulı kiçi 'ālem kamu dünyāya viridi gönlünü
Bir kişi var mı redd iden bu cife-i murdārı gör

Şol ehl-i taqvā şandugıñ hāline gel eyle nazār
Elindeki tesbīhile bilindeki zünnārı gör

Nefsün hevāsı baırına ğarq oldı cānuñ ser-te-ser
Ğafletden açup gözüñi alduñ mı istiğfārı gör

Şıdkı olan 'āşıqlaruñ yolına cān olsun fidā
Zāhirdeki ezkārı vü bātındaki envārı gör

Niçe harāb olduñsa gel mürşide 'arz it hālünü
Sen yıkdugıñ virāneyi niçe yapar mı' mārı gör

10 Dünyā gülistānın saña ğaflet müzeyyen gösterür
Hey ğāfil olma sen delü çevre yanında hārı gör

Biñ⁶⁶ yıl yaşarsañ dünyede āhir ecel virmez emān
İste cihānı ser-te-ser kırtulmadı deyyārı gör

Dimez ki ol sultāndurur ya kul yā 'āli-şāndurur
'Ālem aña yeksāndurur hep fāhir ü ebrārı gör

Aldanma buña āl ile sür 'ömrünü hoş hāl ile
Qalma yabanda kāl ile Haqdan yaña yol varığör

Bir gör içinde niçe emvātı medfūn itseler
Açsañ girü fark ola mı sultān ile kılları gör

15 'İbret gerekse gözüñe baq ehl-i kabrūñ hāline
Bunda bilürken 'ıyşını anda gören hālleri gör

⁶⁶ biñ / yüz A.

- Sen bu Günehkârıñ şehâ aldanma ıurı lâfına
Çavlindeki ikrârı ço fı' lindeki inkârı gör
- N 28b Dileriseñ cânuña Hağdan ' inâyet irişe
Tut yüzünü dergâhına yalvarıgör yalvarıgör
- DİGER**
- M 182 a **Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün**
- A 145 b Saña hâl diliyle her dem cihân söyler fenâyam dir
Ne umarsın vefâ benden ki pür-cevr ü cefâyam dir
- İşüm mekrile hiledür⁶⁷ hazer kıll mekre aldanma
Ki halka şundugum⁶⁸ cevr ü veli gendüm-nümâyam⁶⁹ dir
- N 30b Ben ol zen-ven ki ' âlemde yüzüm gören olur ' aşık
Veli kimse murâd almaz be-gâyet bi-vefâyam dir
- Hağayin cem' idenler toymadı benden daği yortar
Gözüne ki zerre gözükmez daği belki gedâyam dir
- 5 Ne idrâki⁷⁰ var a' vâmuñ ki özün kırtara menden
Hağlaş olur mı gör evvel şular kim evliyâyam dir
- M 182 b Ben ol şahşam ki olmadum sa' âdet ehline yoldaş
Bilür seni cihân halkı qarın ü eşkıyâyam dir
- Ata oğlına kaçd ider kıyar kıardaşına kıardaş
Benümiçün olur a' dâ şular kim eşdıkâyam dir
- Baña göñül viren kimse çıkar her ihtiyârından
Yüzünü hâk-i râh idüp yoluñda cân-fidâyam dir
- Bilüriken Günehkârâ neye aldar kıomaz dünyâ
Beni terk eyleme zinhâr ki her derde devâyam dir

⁶⁷ hiledür / hiletür N

⁶⁸ şundugum / şandugum N

⁶⁹ Kelime harekeli metinde (N) kehrüpâ şeklinde harekelenmiştir

⁷⁰ ne idrâki / idrâkine A

DİGER^{71*}

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Bu maḳām-ı cennetüñ rıdvānı kim
Şeyh °Abdülkâdir-i Geylânîdür

°Adn ile Firdevsi gel bu bāba şor
Bu ḳapunuñ içi devlet kânıdur

Hācı Pīrinüñ cinānı bu sarāy
Bundan özge cümle varı fānîdür

İşbu Beytullaha ḫizmet eyleyen
Cennetüñ vildānıla ğılmānıdur

5 Ka' be budur gel ṫarāfa gāhice
Ḥacc-ı ekber şādıḳuñ devrānıdur

Şimdi Rūma geldi Mekke ṫayyıla
Cism-i Rūmuñ işbu tekye cānıdur

Ol maḳām-ı ḳuṫba iy ğayb-ı ricāl
Feyze gel bu himmetüñ °ummānıdur

Levs-i a°zam-ı feyzdür ḫalvetleri
Peri °ışḳı evliyā sulṫānıdur

9a Biñ otuz beş tārīḫi oldı tamām⁷²
Ehl-i derdüñ şāḫib-i Loḳmānıdur

⁷¹ Bu manzume sadece N nüshasında vardır.

⁷² 1035 /1625

DİGER

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Kimüñ cânına ıışk odı ire elbette kâr eyler
Şığışmaz içine cânı ser-âgâz ü hurüş eyler

Bu bir kemter vücudı gör ki neyler zerresi ıışkuñ
İçüp deryâları kıanmaz âgular bulsa nüş eyler

Ne hareket⁷³ eylese ma^czür olur halkuñ arasında
Kimesne ıayb u ta^cn itmez işiden dir ki hüş eyler

Bu dünya kâr-gâhında bozılır cümle eşgâli
Anuñ kim kıâdir ü kıudret yolunu ıışka tüş eyler

N 8a 5

Eger olursa şâh Edhem bırağur tâc u tahtını
Çıkup zerrîn kıabâsından özün köhne-püş eyler

Ve ger bir peşşe⁷⁴ olursa ki olur ıankâ-şifat derhâl
Bu ıışk meyhânesinden kim⁷⁵ ki bir cür^cayı nüş eyler

Bu ıuşşâkuñ hâlin vaşf itdüğüçün bu Günehkârâ
Şanur bir kimsedür ıâşık sözünü kimse güş eyler

Gör ol pervâne-i ıâşık ne resme atılır oda
Kıaçan bir şu^cleyi görse hemân-dem ıışkı cüş eyler

⁷³ hareket kelimesi vezin icabı hârket şeklinde harekelenmiştir

⁷⁴ peşşe / şışe A

⁷⁵ kim / her A

DİGER⁷⁶

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Yatma iy gāfil tırı gel kim ' ibādet vaq̄tidür
Terk-i ' işyān eyleyüp gör kim ināyet vaq̄tidür

' Ömrüni tuğyān ile virdüñ yile uşanmaduñ
Dön girü Hāqdan yaña çünkim itā' at vaq̄tidür

Dünye için āhıret ekinligi dimiş Resül
Mevsimidir tohm-ı hayrı saç zirā' at vaq̄tidür

Nefse nefsidür cihānuñ hāline kılsañ nazār
Her kişi hayretde her şahşa kıyāmet vaq̄tidür

Nefs ile şeytān bildüñ çünki düşmendür saña
Bağlama dostluğ yularıyla ' adāvet vaq̄tidür

M 183 a

Açlığ ile buldılar nefse bulanlar fırsatı
Sen daħi kahr itmek isterseñ riyāzet vaq̄tidür

Aza ger çok virdüğünden Hāqkuñ eyle gel se' ā
Hırş u buhlı terk idegör kim sehvāvet vaq̄tidür

Bunda iken kâydıñı gör qoma zinhār yarına
Zira kim rüz-ı kıyāmet bil nedāmet vaq̄tidür

Ey Günāhkār olma gāfil nefis ü şeytāndur ' adū
Dilüne zikri silāh al kim gāzāvet vaq̄tidür

DİGER⁷⁷

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Āhıret arzū idenler dünyeden dūr oldılar
Zulmeti terk eyleyenler pāk ü pür-nūr oldılar

⁷⁶ Bu manzume M'den alınmıştır.

⁷⁷ Bu manzume A ve N'de yoktur.

İştihârından cihânuñ çekdiler el şol kim
Meskenet şâln bürinüp şöyle mestür oldılar

Bunda merdûr eyleyenler yarın anda özini
Hağ huzûrında kamu mergûb u mağbûl oldılar

Ġam yime mağmûm olursañ bu fenâ dârında sen
İ' tizâr ile sürenler 'ömri mağrûr oldılar

Sen Günâhkârî ümidüñ kesme Hağdan cürm için
Hağ nice 'aşîleri rağmetledi mağfûr oldılar

HARFÜ'Z-ZĀ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

N 14a, M 183 b
A 154 a

Kimüñ bünyādını gördüñ ki ' âlemde harâb olmaz
Ya bir bağr u ciger var mı ki bu oddan kebâb olmaz

Yigitlige gurûr itme unutma ölümü zinhâr
Nice eţfâli görmişsin ecel irüp şebâb olmaz

Vara şol yiri fikr eyle ki ġâyet dâr-ı zulmetdür
Ziyâ bundan⁷⁸ iletmezseñ ol oda nûr u tâb olmaz

Olar kim dâr-ı dünyâda anuñ kaydını görmişdür
Sa' âdetlü kul anlardur ki ol evde ' azâb olmaz

5 Kara toprak olup diller çürüyüp güng ü lâl olmuş
Biri birisine hergiz su 'âl ü ya cevâb olmaz

Ne yimek ne içmek ne almağ ne şatmağ ne seyrân itmek
Hemîn yatmağdur işleri velikin hûr u hâb olmaz

Eli hiç nesneye irmez dürülmüş defter a' mâli
Birinden bir ' amel gelmez ya ecr ü ya şevâb olmaz

⁷⁸ bundan / bunda A

Ne deñlü sevgülü yāruñ olursa atına⁷⁹ varsañ
Eger biñ kez nidā kılsañ saña bir kez cevāb olmaz

Günehkāre ne ğāfilsin ki bunca söz eşer kılmaz
Zira hiçbir işüñ yok kim saña andan ıāb olmaz

DİGER⁸⁰

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- Elif** Allahu a' zamsın saña hırgiz zevāl irmez
Sen ol sultān-ı kāmilsin kemālüne kemāl irmez
- Be** Bākī mülke mālksin amu müllāk işigüñde
Melül ü hūr u ' ācizdür saña hırgiz melāl irmez
- Te** Tevhīd itmede zātuñı ' ālim muttaı cümle
Velī keyfiyyetüñ vaşfına hırgiz ıl ü āl irmez
- M 184 a
N 36 a
- Se** Sābitdür amu dilde ki ezelden ferd ü vāhidsin
adīm ü Hıyy u āyyümsin kim saña intıāl irmez
- Cim** Cemālün cīmi cāmından ne cān kim ıtdı ise cür' a
Olupdur mest-i lā-ya' ıl aña taġyir ü hāl irmez
- Ha** Hıyy ü Ebed sensin amu hıyyı kılan ihyā
Yine ma' düm iden sensin niçündür kim hıyyāl irmez
- Hı** Hūr eyleyen a' dāyı senüñ ' İzz ü Celālündür
Anı sen maġrūr eyledüñ hırgiz melāl irmez
- Dal** Devāmuñ dāludur derdine ki her şaşuñ olan dermān
Kime kim sen delālet eyledüñ hırgiz alāl irmez
- Zel** Mezellet zālını her kim ki av itmedi fażluñ
Mu' azzezdür ebed hırgiz aña züll ü zülāl irmez

⁷⁹ atına / yanına A

⁸⁰ Bu manzume A'da yoktur.;

- Ra** Raḥmān ü Raḥîmsin sen tecellî itdügün
Olur mahzar-ı cemâlüne aña hiç infî⁸¹ âl irmez
- Ze** Zecr oḡına her kime ki umac eyledi ḡahruñ
Raḥîm oldu dü-^ç âlemde daḡi yirde mecâl irmez
- Sin** Āḡir seyyidü kevneyn senün sevgülü yâriñdür
Sa^ç âdet tâcî urduñ aña taḡyîr ü ḡâl irmez
- Şın** Şeytân şerrinden ne ḡulî kim ıraḡ itdün
Mażarrat ḡılmadı kimse aña mekr ile âl irmez
- Şad** Şadına şādıḡü'l-ḡavlüñ şu kim şıdḡ ile inandı
Hemişe ḡavl ü şādıḡdur diline güng ü lâl irmez
- Daḡ** Dalâlet ḡadı ḡurrından anı kim şaḡladı fażlüñ
Müfaḡḡaldur dü-^ç âlemde aña degme ricâl irmez
- Tı** Tâhâ didügün şânında ol sulḡân-ı kâmidür
Ki bir dem seyrine anuñ hezârân mâḡ ü sâl irmez
- Zı** Zâhirdür dü-kevneyn anuñ nûrina müstaḡraḡ
O nûra nûr-ı şems irmez ya bedr ü ya hilâl irmez
- ç Ayn** ç Ayn-ı ç inâyetdür eger bir ḡatre feyz itseñ
ḡamu ç âlem ḡana andan ki aña ç ayn ü zülâl irmez
- Ġāyn** Ġaffâr-ı ç âlemsin senün şānuñdadur Ġufrân
Bu biz Ġāfillere hirgiz günehden özge ḡâl irmez
- Fe** Fāriḡsin sen andan kim saña dil uzada nādān
Zîra ta^ç nından anlaruñ saña hiç infî^ç âl irmez
- Ḳaf** Olar kim ḡurbetün ḡāfında dā'im mu^ç tekiflerdür
Mu^ç azzedür ebed anlar o^ç izze mülki mâl irmez
- Kef** Kemālün zımnında ḡonılan ḡikmete hirgiz
Ne^ç aḡl-ı Bu^ç Alî Sînâ ne fehm-i Danyâl irmez

M 184 b

⁸¹ Bu beyit N'de yoktur.

- Lām** Livā-yı lām-ı luṭfuñla mü 'ebbed hir kimi kılsañ
O devletden aña hırgiz nüzül-i in' izāl irmez
- Mīm** Muḥāmmēd mīmīnūñ mihri ḥaḳḳıçün bu Günehkārūñ
Mu'āf eyle şuçın yā Rab ve ger ne hıç mecāl irmez
- Nūn** Nevālūñ ḥūnınuñ ḥūnın basıṭ-i arzı başı itdüñ
Ne şaḥş-ı bī-nevādur ol ki aña andan nevāl irmez
- Vāv** Kime kim vaḥdetüñ vāvın anuñ başına tāc kılduñ
Vilāyet taḥtına geçdi daḫi hıç irtihāl irmez
- He** Her kimse kim nefsinūñ murādına muḥālīfdür
Aña bir vech ile hırgiz tazarru' ibtihāl irmez
- Lām elif** Egerçi lām elif ma' nāsı lādur lik illāsuz
Ḳalur ebter tamām olmaz aña ansuz kemāl irmez
- Yā** Yā Allah yā Rabbāhü yā Sulṭānu yā Sübhān
Elümüz saña sen ırgür ve ger ne saña el irmez

DİGER

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

A 132b

Sevinme dūnyā dārına ki dār-ı pāyidār olmaz
İki gün gösterür şüret bozılır ber-ḳarār olmaz

Niçe şāhlar yüzün gördüñ niçenüñ ḳaşrına girdüñ
Kimüñ bünyādını gördüñ ki āḫir tārūmār olmaz

Bunuñ her devleti letdür safāsı 'ayn-ı mihnetdür
Yalandur belki 'ādetdür yalana i'tibār olmaz

Cihāna mālīk olursañ sevinme iftiḫār itme
Çü bildüñ milk-i fānīdür bunuñla iftiḫār olmaz

- 5 Şadâkat şüreti virür velî kaçd-ı °adâvetdür
Dönüp i°râz ider senden senüñle toğrı yâr olmaz
- Saña dünyâ senüñem dir seni şādān ider biş gün
Kaçan bir hüzn-i ğam gelse senüñle ğam-güsār olmaz
- Sa°adet ehli oldur kim ola öz nefesine ğālib
Yüzüm ayağına toprağ ki nefesine şikār olmaz
- N 5a Kime māl virdi °ālem kim aña kıldurmaya feryād
Ya kim cem° eyledi māl kim şoñunda āh u zār olmaz
- Bilürem şanma sen seni hađıķat belki bilmezsın
Bilenlerden şor aĥvāli ki dīnde şīn ü °ār olmaz
- 10 Şu kim bilenlere⁸² uydı bilenüñ neydüĝin bildi
Özi bildüĝüne uyar bilüñ ki⁸³ ber-ĥudār olmaz
- Ulular silkine uyđıl özüñi ol yola koğıl
Senüñ bildüĝüñi kođıl⁸⁴ yaluñuz taş⁸⁵ divār olmaz
- M 185 a Kim urdı barmağın bala aña çekdürmedi bāle
Ya kimdür loğma-i ĥelvā yir āĥir zehr ü mār olmaz
- Bu devlet dārına zinhār yiñilüp⁸⁶ arđanı koma
Seni ansuz helāk eyler ki⁸⁷ bu muĥkem divār olmaz
- Çü bildüñ dünyā⁸⁸ ĥālin işitdüñ ba°zı aĥvālin
Yönüñi⁸⁹ aĥrete dönder ki anuñ gibi dār olmaz

⁸² bilenlerle / bilenle A

⁸³ bilüñ ki / bilüñ A

⁸⁴ koğıl / koyđıl A

⁸⁵ taş / daş A

⁸⁶ yiñilüp / yiyilüp A

⁸⁷ eyler ki bu / eyler bu bir A

⁸⁸ dünyā / dünyānuñ A

⁸⁹ yönüñi / yönüñ A

- 15 Müsellem⁹⁰ andadur şādı şekerden lezzetlüdür dadı
Ki bākī⁹¹ cümle bünyādı büzilüp tārümār olmaz
- A 133 a Kimüñ kim gönline gelse fülān nesne benüm olsa
Gelür karşıısına hāzır kazancu kesb ü kār olmaz
- Anuñ evrāk ü eşcārı⁹² görünür dā⁹³imā hāzrā
Zīra ıssı şovuk olmaz hāzān u kış u qar olmaz
- O yinen dürli ni^cmetler olupdur nūr ile büryān
Oda pişmek degül hācet ki anda dūd-ı nār⁹³ olmaz
- İçilen cān şerbetini bahşī ki kevşer dinilür aña
Şudā^c-ı derd-i ser virmez⁹⁴ ya hāmırında hūmār olmaz
- 20 Şu gül-zār-ı reyāhīn kim қоқар қокусı cānlarda
Anuñ çiçekleri şolmaz anuñ gülünde hār olmaz
- O meclis ehlinüñ cānı hemīşe şādı hurremdür
Melāl-i hüzn ü gam bulmaz gönüllerde ğubār olmaz
- N 5b Ya ol hūrīlerüñ hüsni ki şun^cından yaratmış Hāq
Bu diller anı vaşf itmez hisāb ü ya şümār⁹⁵ olmaz
- Bu zevk ü ıyş ü mevşüfi olupdur şöhet-i bākī
Dükenmez lezzeti dā⁹³im aña hadd ü kenār olmaz
- Ya ol köşk-i kuşūruñ kim cevāhirdürür esbābı
Zeberced la^cl-i yāķūtdur kirāc u taş divār olmaz
- 25 Her eṭrāfa nazar kılsañ ziyā vü nūr-ı rüşendür
Қараñудан есер жоқdur zīra leyl ü nehār olmaz

⁹⁰ müselleme / Müslümān A

⁹¹ ki bākī / bākīdür A

⁹² evrāk u eşcārı / eşcār u evrākı A

⁹³ dūd-ı nār / nūr-ı tāb A

⁹⁴ derd-i ser virmez / derd ü serverimiz N

⁹⁵ ya şümār / ihşā şümār A.

Bu ni^cmetler ki zıkr oldu amusı rāyigān aylak
Kimesne almaz ve atmaz aña narh ü i^cār olmaz

O d rli ularuñ eti ki udretten gel r h zır
Yinil r alını bilmez z ra ayd   ik r olmaz

G nehk r    bild ñ kim uza yola sefer vardur
D r ş z d   zev duñ d z o yolda  r   baz r olmaz

u kim bunda sefer-z dın m h yy  ıldı m stevf 
Anuñ  d sine hirgiz mel l   inkis r olmaz

ARF '-IN

Mef ' il n Mef ' il n Fe'  l n

M 185 b

af  bulmayısarsın  fi arda
el lden yimeyince etmek   a

af suz t ' at nde revn k olmaz
Eger bir demde biñ kez oyasın ba

 fi oldur naz r ılmaya naa
Mur d  olmayınca anda na a

A 155a

Cih n bir n rdur fazl-ı H d dan
G z ñ a ger degilsen mil-i h ff a

5

ab l olmaz riy yıla ' ib det
Eger biñ kerre ursan bauña t a

 fi oldur ola ehl-i tevażzu'
Tekebb rlik id p aldurmaya ba

T aımda  ret md r  fi z hid
İ mde s ret md r rind   all a

Ben m annum budur ki '  lem ire
Ben itd g m ii itmedi nebb a

Günehkārā senüñ gibi cihānda
Gerek bulunmaya bir alb-i allāş

ARFÜ'Ş-ŞĀD

Mefā' ilün Mef' ilün Fe' ülün

Göñül āyinesin sil almasun pas
Dilersen a atında olasin āş

Ayağunñ meskenetden daşra⁹⁶ başma
Palāsunñ yirine geysenñ aşe'l-āş

Riyā vü kizbile iş başa varmaz
İçünñde olmayınca şıd u ihlāş

Yüri var pehlüvānlı da' vī ılma
ılursañ gel beri nefsunñ itin baş

5 Şaın sen şādılı bünyādın itme
atuñda ardaşunñ eyleriken yaş

‘ Amelde süst ü ‘ āciz lik dünyā
Göricek ar urursın hemçü raāş

N 15b Hisābuñ zāhir olmazsa sevinme
asebde eger olursañ İbn-i ‘ Abbās

Günehkārūñ içidür fül-s-i amer
āşın tābān idüpdür hemçü raāş

⁹⁶ (2a) daşra / taşra A.

ḤARFÜ'T-ṬĀ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

M 186 a

Ḥudâ şol dem ki kıldı yiri mebsût
Yaratdı 'âlemi eyledi mazbût

Ḥamu insi vü cinni kıldı da' vet
Arada lîki şeytân oldu maṭrût

Ne kim işledi ise ḥayr u şerden
Ḥamusı bil olupdur levḥa maḥṭût

N 16a

'İbâdet ol ki ola anda ihlâş
Ki şartıla ḳabûldür cümle meşrût

5

Göresin yarın anda cümle ḥalkı
Kimi maḥbûb ola kimisi meshût

İki fi' l işler olsañ bir zamânda
Degüldür biri birine merbût

A 156 a

'Inâyet kı l Günehkâre Ḥudâyâ
Ki olmaya yarın ṭapuñda maṭrût

ḤARFÜ'L-'AYN

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

Yüce ṭutma ḳalbüñi eyle vazî'
Dileriseñ ola menzilün refî'

Ḥaḳḳâ ḳulluḳ itmege çoḳdur ṭarîḳ
Nefsine ḳuldur olan dâyim şebî'

N16b

Ġâfil olma kim ḥazân irer bozar
Her ne tedbîr iderise fazl-ı rebî'

- 5
A 156 b
- ‘ Ömrün irdi āhire uyanmaduñ
Ġāfil olduñ nitekim ıfl-ı vażı‘
- Her kaçan irse ecel virmez emān
Nef‘ kılmaz yapduġuñ kaşr u meni‘
- ‘ Ādet idündüñ hemīn bey‘ u şırā
Ya şemendür teşvīşüñ yāhūd mebi‘
- Evliyāya tābi‘ ol kim bulasın
Ĥaġ Resūlini yarın anda şefi‘
- Ṭā‘ at eyle zāyi‘ itme ‘ ömrüñi
Gice gündüz mişl-i hayvān-ı rebī‘
- İy Günehkār tevbeye gel tevbeye
Niçeye dek saña bu fi‘ l-i şeni‘⁹⁷

ĤĀRFÜ’L-FĀ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- A 157 a
N 17 a
M 186 b
- 5
- Gel iy mü’min eger var ise inşāf
Demidür kıl göñül āyīnesin şāf
Kime baķsañ şafāyile nazār kıl
Hemān kendüñi görüp urmaġıl lāf
- Degegör kendözünde var mıdur hiç
Bu ĥalk içinde işidilen evşāf
- Riyāyıla ‘ amel sīm ü daġaldur
Mubaşşırdur şaķın ġāyet de şarrāf
- ‘ Amelsüz ‘ ilmüne sen maġrūr olma
Eger maĥfūzuñ olsa metn-i Keşşāf

⁹⁷ fi‘ l-i şeni‘ / fażl-ı şefi‘ A.

Uyan toprakda anca yatisarsın
Ki düze toprağundan saña hazzâf

Var ise hâcetüñ ger Hâk katında
İdegör hâcetini halkuñ ez' âf

Ayağun toğrı yoldan taşra başma
Anı gözle ki göstermişdür eslâf

Günehkâre senüñ gibi siyâh-rû
Bulunmaz isteseler kâf u ber-kâf

ḤARFÜ'L-ḲÂF

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

N 17b

Ne yatarsın iy delü tur gel eyle yarak
Yatmağıla iş olmaz yol ağır menzil irak

Uzak yola gidersin ile şâra uğramaz
Yola giden kişiye bilürsin gerek azık

Bu yir yüzi Çalabdan bir yayılmış sofradur
Cümle maḥlûḳ anı yir henüz tolıdur tabak

Dîn ulusu dünyâyı bir köprüye beñzetmiş
' Âqıl kişi yapar mı köpri üstünde turak

5 Niçe artuḳ yaparsañ âḥir koyup gidersin
Ol vaḳtin artuḳ olur daḥi ḥasret-i firâḳ

Niçe ' amel kılursañ tâ' ate şayma şaḳın
Key şaḳın İblis-i la' in yile gitmesün emek

Āb-ı ḥayâta⁹⁸ irdüñ toldı kabuñ kaçağuñ
Şaḳın ki şeytân kaḳup düşmesün elden kaḳaḳ

⁹⁸ āb-ı ḥayâta/ āb u ḥayâta N.

- Ne kadar suçluyısañ ümīdünñ üzme şaķın
Degme yilden söyünmez Hāķ uyarduğı ırāķ
- Var ayaklar altına opraķ eyle yüzünñ
Dilersen yarın anda merkebünñ ola Burāķ
- 10 Uzun uzaķ ömrünñi yoķ yire ģarc eyledünñ
İy ģāfil a gözünñi henüz var iken ramaķ
- Eger var ise aķluñ miskānlik yolun gözet
Tekebbürlik onunu ıkār egnünñden bıraķ
- M 187 a Dervīş olmaķ istersen dök bu dünyā irkini
Şaķalından geenünñ nesine gerek araķ
- İşī degül kişinünñ şafrası aşı durur
Sen bir miskān görücek atmağıl aş ü araķ
- Günehkār işbu sözi kendözünden dimedi
Nigāh şataşıgeldi Yūnusdan aldı sebaķ
- N 18a 15 Yoğın yumrı sözdürür degme kişī beñzemez
Şūrete yaķın gibi velī ma nīde⁹⁹ ıraķ
- İşbu sözüñ ma nīsi gereklüdür utana¹⁰⁰
Gerek ut¹⁰¹ gerek utma¹⁰² hele benden bir ramaķ

ĤARFÜ'L-KĀF

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- A 157 b N'oldı saña iy göñül ül-i emelden gemedünñ
Bu riyāyıla olan fāsīd amelden gemedünñ

⁹⁹ ma nīde/ma nīsi A

¹⁰⁰ utana / dutana M, N

¹⁰¹ ut / dut M, N

¹⁰² utma / dutma M, N

A 158 a

Çün bilürsin lâ-cerem şarrâf öñine varasın
Pes niçün kıllâb-vâr sîm ü dağaldan geçmedüñ

Âhîret haqqına bir haq sözi korkduñ dimege
Dünyâyiçün dâ'imâ ceng ü cidâlden geçmedüñ

5

Qande bir fişq u fesâd olsa kavî varduñ aña
İllâ şâlih kıllar uğraduğı yoldan geçmedüñ

Cîfesizseñ çâbüki çellâk irişdüñ ermedüñ
Haq yolına varmağa dürli 'ilelden geçmedüñ

Bunca aḥbâr ü eḥâdiş ü tilâvet añmaduñ
Nefsüne hoş geldi çün şî'r ü gazelden geçmedüñ

İstiḳamet birle kılmaduñ günâhdan ictinâb
İrtikâb itdüñ velî hiç bir zeleden geçmedüñ

İy Günehkâr irdi 'ömrüm âhîrine menzilüñ
Lîk sen daḡi henüz tûl-i¹⁰³ emelden geçmedüñ

M 188 a

ḤARFÜ'L-LÂM

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün¹⁰⁴

Cümle maḥlûḳât ü mevcûdât zâtuñdan ḡayâl
Zâtuña yol bulmağâ cümle şafânuñdur mâl

Cümleden mümtâz idüp inşan-ı kâmil eyledüñ
Qalplerüñ mir'ât-ı pâk itdüñ idüp 'arz-ı Cemâl

Görmege ḳâdir degil sensiz seni iy pâdişâh
Gösteren sensin seni senden yine iy bi-nevâl

¹⁰³ tûl-i / tûl ü N

¹⁰⁴ Bu manzume M'den alınmıştır.

Eyle ihsān zāt-ı tevḥīde beni irşād ide
Feyz-i fażluñla olur tevḥīd-i zātuñdan vişāl

Çıl mücellā ḳalbümi ḥubb-ı sevādın yā Raḥīm
Ḥubb-ı zātuñdan kerem kānı Ḥudāsın vir nevāl

Çün didük bezm-i elestd e Rabbimüz sensin bizüm
Eyledük *ḳālū belā* iḳrārını bī-iḥtimāl

Bu Günāhkārı zelīl itme irişdür zātuña
Çün Ḥabībüñdür şefi' andan ḥuyuldı her kemāl

ḤARFÜ'L-MİM

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

N 33b

Ḥudāyā benven ol 'āşī ki her dem biñ günāh itdüm
Geçürdüm 'ömri ğafletde¹⁰⁵ ḥapuñda rū-siyāh itdüm

Cihāna geldüm uş gitdüm¹⁰⁶ dīn-i dünyāya bey' itdüm
Bu bey' u bu şirā içre 'ömür naḳdin tebāh itdüm

Ne 'işyān işlesem dā'im oluban üstüne¹⁰⁷ ḳā'im
Ne bir yaş geldi gözümde ne ḥod bir kerre āh itdüm

Şalāḥ ehlini gördükçe şaputdum izümi yoldan
Fesād ehline irişsem yüzümi ḥāk-i rāh itdüm

5

Fenā dārına aldandum beḳā evden girü ḳaldum
Cihānuñ fānī cāḥiçün yüzümi ḳa' r-ı cāh itdüm

A 148 b

Resülün da' vetin ḳodum 'ibādetlerden el yudum
La'in iğvāsına uydum ḳatında ḥāniḳāh itdüm

M 188 b

¹⁰⁵ ğafletde / ğafletden A

¹⁰⁶ uş gitdüm / gitdüm A

¹⁰⁷ üstüne / üstine A

Ne cürm itdümse iy Ğaffâr sen itdün setr yâ Settâr
Çamusına idüp ikrâr işigün secde-gâh itdüm

Egerçi kim Günehkâram bu nefis elinde efkâram
Velî fazluñdan umaram çü lufluñı penâh itdüm

DİGER

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün¹⁰⁸

A 151 b

İy ' azîzler ben bugün cân ü cihândan geçmişem
Şüreti toprağa urdum çeşm-i cism-i cândan geçmişem

' Aşıkun dîni imânı ma' şûkı sevmekdür
Çünkü buldum ol dîni sâyir imândan geçmişem

Cân dimâğına çü irdi şevk-ı zevk-i dil-rübâ
Ol sebebden mâl ü mülk ü hânümândan geçmişem

Çünkü gördüm fitnesidür ' âlemün bu ' izz-i câh
Pes anuñ için fitne-i âhîr-zamândan geçmişem

A 152 a

5

Şimdi yāruñ gerçi yoldan dūr idüpdür reyb ü şekk
Hamdülillah şimdi uş şekk ü gümândan geçmişem

Baňa i(y)der ger bu yolda cân u baş terkini ur
Tek hemân şimdi degül biñ çarḫ-ı zamândan geçmişem

Ḳāl ü hālün firḫatını bilendir insân olan
Ḳîl ü ḳâl defterini dürdüm dîvândan geçmişem

Bize ' aşıklar dilinden irişüpdür bu haber
Yohsa ne ḥaddümdür dimege cândan geçmişem

¹⁰⁸ Bu manzume N' de yoktur.

DİGER

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün¹⁰⁹

Ben bu gönül hālâtına āşüfte hayrân olmuşam
Bir dem göresin şādümān bir dem perīşān olmuşam

Bir dem içüm taşum tolı küfr-i dālālet ser-te-ser
Bir dem yine kılsañ nazar Sünnī Müslümān olmuşam

Bir dem bu ' aql ü cānımuñ mülkine milk-i şāh-vār
Bir dem bu nefsum itinüñ hükmine qurbān olmuşam

N19a Bir dem enin ü nāleden görmez cihānı gözlerüm
Bir dem melāletden geçüp mesrūr-ı şādān olmuşam

5 Bir dem şalāha meyl idüp bil bağlamışam t̄ā' ate
Bir dem yine i' rāz idüp ez-ehl-i ' işyān olmuşam

Bir dem yirimdür mefsede fişk u fesāda müštağil
Bir dem girüp mescidlere hoş ehl-i ' irfān olmuşam

M 189 a

Bir dem göresin¹¹⁰ müflis ü bir yola muhtāc ü faķir
Bir dem ğanī müstağinem şan Mışra sulţān olmuşam

Bir dem kara dikenleyin halkı t̄alayb şokaram
Bir dem yine gülşen-şıfat bir verd-i riygān olmuşam

Bir dem esir ü mübtelā boynum elümde ğul bende
Bir dem cihāna şāh olup kissī vü hāķān olmuşam

10 Bir dem görürüm ben beni ğāyet zā' if ü derd-mend
Bir dem girü ' İśā-şıfat her derde dermān olmuşam

Öyle sanur beni gören kim pāk ü mü 'min muhlişem
Ben bilürem taħķikümi pür-' ayb ü noķşān olmuşam

Zāhir nazar kılan baña görür ki Qur 'ān ehliyem
Bāṭın gözün baķan şanur kıssīs ü ruhbān olmuşam

¹⁰⁹ Bu manzume A'da yoktur.

¹¹⁰ göresin / faķirem M

Bir dem ʿibâdetde gören şanur ki dâyim ʿâbidem
Bilmez ki ben yoldan çıķup gümrâh-ı tuġyân olmuşam

Her hūyıma kılsañ nazâr hayvân-ı muţlaķdur hemîn
Halkı anuñla aldaram şüretde insân olmuşam

15 Dilüm naşîhat söylese her işiden hayrân olur
Öyle şanurlar ki beni Şibli vü Süfyân olmuşam

Bir ümmî kavmi görince zühd-i kerâmet şataram
Bil ki kerâmetden geçüp Mūsâ İbn-i ʿİmrân olmuşam

Elümde tesbîh ü ʿaşâ dilimde tezvîr ü haţâ
İçüm riyâdan muţlaķa daşımda Selmân olmuşam

N 19b Fazlına baķsam Hâlıkunñ firdevs-i aʿ lâdur yirüm
Ger fiʿle kılsañ nazâr an-ehl-i nîrân olmuşam

Herkim kim irmez elüm halka tevâzzuʿ kıluram
İllâ gücüm yitdüġine Firʿavn ü Hâmân olmuşam

20 ʿAqlum delâlet eyleyüp bir hayra iķdâm eyleyem
Nefsüm bozup iķdâmumı fiʿl-hâl-i nedmân olmuşam

Estaġfirullah iy Kerîm yüz ururam dergâhuña
Bu vaşf olan evşâfuma küllî peşimân olmuşam

Yâ Rab Günehkâr kuluña sen fażl-ı ihsân eylegil
Kim baña benden yok mided baña düşmân olmuşam

Ķâlû belâda gerçi kim dilüm dimiş ola
İllâ bu yüzüm ķarası nʿidem ki yalan olmuşam

DİGER

Mefâʿ ilün Feʿ ilâtün Mefâʿ ilün Feʿ ilün

A 158 b

Havâdiş ile  olupdur cihâne nʿeyleyelüm
Bu derd ile dil olupdur divâne nʿeyleyelüm

- M 189 b Murād üzre¹¹¹ dileridüñ geçürdün ‘ömri ‘azîz
İrādât eli irişmez ‘ināna n’eyleyelüm
- Selāmet umduğumca melāmet oldı naşîb
İçer şu yirine kıanı zamāne n’eyleyelüm
- Vücūdı ğarķa virüpdür bu ğayretüñ mevci
‘İnāyetüñ yili şalmaz kenāra n’eyleyelüm
- 5 Atar ğavādişüñ oķlarını cihāne¹¹² bu çarĝ
Arada bizi kıılur nişāne n’eyleyelüm
- Ne ta‘ nı var ise bu dehrün¹¹³ çekem dir idi bu dil
Taĥammül idemez imdi sināna n’eyleyelüm
- Cigerde zaĥmı belürdi cihānda işleridi
Velikin şimdi yitişdi bu cāna n’eyleyelüm
- N 20 a Göñül çü¹¹⁴ gördi ki nef‘ i yetürmedi şabruñ
Zarūrî başladı şimdi figāna n’eyleyelüm
- Günehkār ki günāhını ħisāb idem dirdi
Şaşurdi ‘aķlı düşdi gümāna n’eyleyelüm
- 10 Bu ‘aķl u dil ü cānuñ ‘abeş geçüp sa‘ yini
Getürmedi bu nefsi imāna n’eyleyelüm

ĤARFÜ’N-NÜN

Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün Fā‘ ilātün Mefā‘ ilün

A 137 b

N 22b

Bu ‘aşıķlar meclisine idün nāşı gelmesün
Çün nazarı degül toĝrı şöĝbete şaşı gelmesün

¹¹¹ murād üzre / murādumuzca M

¹¹² oķlarını cihāne / oķlarını N

¹¹³ bu dehrün / belürdi N

¹¹⁴ göñül çü / göñül N

M 190 a

Zîrâ kim ʿ ışkuñ hûnunu getürdiler bu meclise
Haber virüñ ʿ ışksuzlara yimez bu aşî gelmesün

Bu ʿ ışk meydânı içinde¹¹⁵ ʿ tob yirine baş oynarlar¹¹⁶
Her er ʿ komaz bu meydânda ortaya başî gelmesün

Bu ʿ ışk bâzârı içinde cânlar mezâd olur
Özge ʿ kumâş şatanuñ geçmez ʿ kumâşî gelmesün

5

Ceng ü cidâl idenlerüñ yiridür dünyâ bâzârı
Bunda şıgmaz hiç kimsenüñ şulhî şavaşı gelmesün

Naqşa gönül virenlerüñ bu meydânda yokdur işi
Şol kimse kim fark eylemez naqş u naqqâşî gelmesün

Bu maʿ nîden Günehkâruñ hâlidür içi key bilüñ
Tekrâr ider bu maʿ nîyi taşîdur taşî gelmesün

DİGER

Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün

Mided yâ Rab beni ʿ kurtar¹¹⁷ beni al benüm elümden
Beni ʿ kurtar dañi halkı benüm bu bed-fiʿ âlümden

Erenler yüzine bakmağa ʿ kalmadı mecâlüm hiç
Be-ğâyet şermesârem ben girü kendü vebâlümden

Çaçan iqdâm idüp hayra başam bir dem ʿ qadem râha
İrer derhâl¹¹⁸ bu nefsum çıkarur beni bu yolumdan

Niçe kim hayra cehd itdüm ʿ kılam bir hayra bünyâd
Müeyesser olmadı hirgiz ne elümden ne mâlumdan

¹¹⁵ ʿ ışk meydânı içinde / ʿ ışk içinde A

¹¹⁶ oynarlar / oynayular A

¹¹⁷ beni ʿ kurtar / hâlâş eyle A

¹¹⁸ derhâl / hâl ki M

- 5 Ne kılam n'eyleyem yā Rab ıatı hayrān-ı zārem kim
Te'essüfler beni bükdi bu fi' lümle melālümden
- A 142 b Kişi her ne 'amel kılsa gerek ihlāş ola aşlı
Riyā vü süm' adur evvel geçen benüm hayālümden
- N 27b Didi Hāğ cinni vü insi beni bilmege yaratdum
Ben anı bilmedüm taḥkīk ne hāşıl māh u sālinden
- M 190 b Günāh baırına ğarğ oldum ıatı¹¹⁹ hayrān-ı zāram ben
Bu ḥāyretten durur nuḡkum degül faızl-ı kemālinden
- Geçürdüm yok yire 'ömrü ' abeş yollarda yilmekde
Çü vāşıl olmadum ḥāle ne hāşıl kıl ü kālümden
- 10 Ne taş bağurlı şaḥşam kim getürmedi yola hırgiz
Bedende her kılum her dem ḥaber virür zevālümden
- Ġanī görsem tevāzzu' dan elif ḳaddümi dāl itdüm¹²⁰
Faḳıre uğrasam baḳmaz gözüm kibr ü zilālümden
- Bu ğaflet ḥamrı eyle kim beni hayrān u¹²¹ mest itdi
Mecālüm yok gözüm açam baḳam şağuma şolumdan
- Niçeme cürm ü ' işyānum çoğısa olmazam nevmīd
Umaram raḥmeti Hāğdan daḫi himmet ricālümden
- Beni şaḳla bu ḥālile ulı dergāha varmağdan
Viribi¹²² faızluñ luḡ it beni ḳurtar bu ḥālümden
- 15 Eger bir şemme-i lutfuñ ' ināyet ırmeye senden
Kim ola kim ḥalāş ide beni nefsi-ı zālinden
- Günehkāram günāhımdan yüzüm toprağa düşmişdür
Umaram faızlın Allahuñ ḡutup ḳaldura elümden

¹¹⁹ ıatı / inen A

¹²⁰ itdüm / eyler A

¹²¹ hayrān u / hayrān-ı N

¹²² viribi / virüp A

Leb-â-leb taldurđı deryâ-yı rahmet biz kamu ˆ atşân
Eger bir çatre feyz itse kana ˆ âlem zülâlünden

DİGER

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

A 159 a

N 21 a

Senüñ derdüñ baña yigdür kamu halkuñ devâsından
Senüñ cevrüñ inen hoşdur dañinüñ merhabâsından

Seni sevdigiçün Edhem bırağdı tâc u tahtını
ˆ Abâlar ihtiyâr itdi çıkup zerrin kabâsından

Yüzin saña dutan ˆ âşık dañi yirden şafâ bulmaz
İçer ağuları toymaz senüñ ˆ ışkuñ şafâsından

Eger ma' şük oda şalsa sürer ˆ âşık şafâ andan
Ne ˆ âşıkđur ki yüz döndürdi ma' şukuñ cefâsından

5

Rızâşı ma' şukuñ neyise anı gözedür¹²³ ˆ âşık
Eger zehr ise nüş eyler geçer kendü rızâsından

Ve ger faqr ile olursa ğanîdür ˆ âşıkun göñli
Ki zîrâ¹²⁴ fâriğ olmışđur bunuñ faqrı ğınâsından

Cihâna hüküm iden şâhlar öper ˆ âşıkların izin
Du' âlar iltimâs eyler bu ˆ ışkuñ bî-nevâsından

Kime bir zerre ˆ ışk irdi cihândan rahtını dürdi
Halâş eyledi kırtardı vücüdünüñ ˆ anâsından

Gözünden kanlu yaş döküp yüzini toprak ıderdi
Eger bir zerre ˆ ışk irse Günehkâra Hüdâsından

¹²³ gözedür / gözler durur N

¹²⁴ ki zîrâ / zîrâ kim N

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün¹²⁵

M 191 a

A 136a

Çomişam 'ārımı 'ışka düşelden
Unutdum kārımı 'ışka düşelden

Harāb itdüm ki kendü elümile
Der-i dīvārumı 'ışka düşelden

Yidi deryā beni kılmaya teskīn
Çodum tekrārımı 'ışka düşelden

Görenler işitenler görürler oldı
Benüm kemteri 'ışka düşelden

A 136b 5

Delü Mecnūn olup düşer yabana
İşiden zārımı 'ışka düşelden

Çamu aşşılarum virdim ziyāna
Görün bāzārımı 'ışka düşelden

Bihāmdillah ki dirdim doğrı yola
Kesüp zünnārımı 'ışka düşelden

Murādı bu Günehkāruñ Hudāyā
Umar dīdāruñı 'ışka düşelden

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün¹²⁶

N 37b

Eyā ğaflet meyinden mest ü hayrān
Uyan bir dem niçeye dek bu sekrān

Ne nādānlıkdurur kim sen kılursın
Ki 'ömür azaldıgunca erdi 'işyān

¹²⁵ Bu manzume N'de yoktur.

¹²⁶ Bu manzume A'da yoktur.

- Senüñ şānuñda kerremnā didi Hāk
Çanı hîç görünür mi faẓl-ı rüçhān
- Niçeler var ki arturdı kerāmet
Saña mı ƙaldı dāyim kesb ü ‘ işyān
- 5 Bugün sa‘y it variken elde fırsat
Yarın ƙalmaya belki rehb ü meydān
- Çalupdur menzilüñ belhüm eẓalden
Utan hey behāyimden kem insān
- Şaƙın kim tîz geçer ‘ ömrüñ bahārı
Çış irişür yüzilür bāğ-ı bostān
- Dilüñde ‘ ādet eyle zıkr ü tesbîh
Elüñde bezl ü cūd ü ħayr ü ihsān
- Añā sa‘y it ki ƙabrüñ ola ravza
Şaƙın andan ki ola ħufr u nîrān
- M 191 b 10 Niçeler var ki bunda gördi ƙaydı
Varıcağ buldı laħdın verd-i reyħān
- Varısa idrāküñ sen de yarağ it
Niçe bir olasın bu nefse segbān
- Aritğıl ƙalbüñi şirk ü ħafiden
Bilürseñ budur āyîn-i Müsülmān
- Saña şanduğüñı şan ƙāmu ħalka
Tamām olmaz ol olmayınca imān
- Çamu uyħudadur bu ħalk-ı ‘ ālem
Öliceğ uyanur dir Şāh-ı Merdān
- N 38a 15 Ol uyanmağ kişiye fāyda virmez
Hemîn arturmaz illā āh u efgān
- Eger ‘ ibret gerekse çevre bağ gör
Görinür ƙaldı mı emşāl ü aƙrān

- Bıraḡ bu ʿucb u kibri ḡıl tevazḡuʿ
ʿAzāzīl kibr öcinden oldı şeyṭān
- Bu dünyā yidi başlu bir yılandur
Cihāñ ḡalḡın yudup olmadı şaʿyān
- Saña raḡm ide şanma işbu efʿī
Yudar bir gün seni āḡir bu şuʿbān
- 20 Atañ anañ ḡamu aḡlayı gitdi
Ne deñlü olasın sen bunda ḡandān
- Saña dikdi gözünü olma ḡāfīl
Dutar niḡāḡ saña da virmez emān
- Kimesne bulmadı bundan ḡalāşı
Öḡütüdi nevbet ile bu degirmen
- ʿİlācın bilmedi Buḡrāt u Soḡrāt
Devā bulmadı Eflātūn u Loḡmān
- Yidi iḡlīme ḡükm itdi Sikender
ḡamu maḡlūḡa ḡükm itdi Süleymān
- 25 Zebūn oldılar āḡir mevt elinden
Hezārān ḡasret ile virdiler cān
- Buları gördüñ işitdüñ ḡarındaş
Bu ḡucetler saña yitmez mi bürhān
- Eşer ḡılur mı hirgiz bu mevāʿız
ḡayālūñe gelür mi terk-i ʿişyān
- Saña böyle mi gösterdi ṭarīḡi
Meşāyih ya ḡādīs ü ḡükm-i Ḳurʿān
- N 38b Tenaʿʿumlar ḡılasın dürli dürli
Yanuñda ḡoñşularuñ aç ʿuryān
- M 192 a
30 Uşanur bu cihān senden ḡaḡīḡat
Varısa ʿaḡluñ ilk evvel sen uşan

Bu dünyāya gelenler bir konuğdur
İki gün seni de idindi mihmān

Ziyāfet müddeti geçdükce taḥkîk
Sürer bir dem daḥi hîç virmez emān

O ʿizz ü nāz ile bisledüğüñ ten
Yiyiser mūr u mār u dūd u girbān

Qalur bunda kamu cemʿ itdügüñ māl
Eger sīm ü zer ya dürr ü mercān

35 Qārañu kabr içinde sen çekersin
Vebālini nitekim ehl-i zindān

Ḥelāl ise ḥisābıdur ʿazābuñ
Ḥarām ise anuñçün var oda yan

Şaḫın boynuñda koma kimse ḥaḫḫın
Ḥuşūşā kim şūr ile ḥaḫḫ-ı cīrān

Ḥāḫīkatdur bu ḥāli kim bilürsin
Ki böyle sürüli geldi bu devrān

Qo ḥalkı kendü ḥālüñ gör Günehkār
Dükendi ʿömrüñ irdi vaḫt-i hicrān

40 Eyā mücrim elüñde yoḫ vücūhuñ
Meger nāgāh irişe faẓl-ı Sübhān

Anuñ luḫfina eyle iʿ timād
Ki yoldaşuñ ola şoñ demde imān

Ḥudāyā zāt u pāküñ ḥürmetiyçün
Refiḫ eyle bize şoñ demde imān

DİGER¹²⁷

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Cihānuñ cāhına qalma şaқın cānuñı cāhından
Naşihatdur bu söz aña degülse qalbünñ āhından

Ecel şayyādı cān murğın şikār eylemedin sa' y it
Bilürsin lā-cerem ol kuş ħalāş olmaz bu şāhinden

Ezelde qāsım u kısmet ne kim yazdıysa qāni' ol
Şikāyet eylemek olmaz kul olan kişi şāhından

Çü pervāne ura cān murğı kıla bunda tehī¹²⁸ tenhā
' Aceb farq ola mı kim kul cihānuñ pādīşāhından

5 Kaçan kim qaşd ide qalbünñ qadimi rāh-ı seyr için
Ĥavāletdür bu nefis aña şapıdur toğrı rāhından

Bir niçe pür-me' ārifdür veli kimse anı bilmez
Birinünñ ħabbesi yoқdur turulmaz qurı lāfindan

Ne kul kim dā'imā fazluñ senünñ kim ilticā eyler
Yapış eline luţfuñdan ki çıkmasun penāhından

Şu kim 'ömrin yoқ yire geçürdi bilmedin qadrin
Nedāmetdür anuñ işi ne ħāşıl şāl u māhından

Ben eydürem Günehkāra ki mücrim yüzi qara
Tecāvüz kıлма ħāddünñden utan rüy-ı siyāhından

N 23b

10 Ol eydür ki günāhiçün ümidüm kesmezem Ĥaқdan
Zirā kim qula ' ayb olmaz uma raĥmet Ĥudāsından

¹²⁷ Bu manzume M'de yoktur

¹²⁸ tehī / daĥi N

DİGER

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Gel iy gönlüm uşan bir dem bu dünyānuñ şafāsından
Çü bildün kim cefāşı çoқdurur anuñ vefāsından

Dilünle dāyim idersin bu ev fānī ol ev bākī
Ya neçün ihtiyār itdün fenāsını beқāsından

Sa' ādet ehline uysañ sa' id ü server olayduñ
Şeқāvet ehline uyduñ şayılduñ eşқыyasından

M 192 b

Ol ulu hazrete karşı çü haşr ola cihān halkı
Niçe şahşı garқ eyleyiserdür hayāsından¹²⁹

5

Қараñluқ қабре gidecek¹³⁰ çerâğ u mūnis isterseñ
Қарardup қalbūni yatma ziyā al dūn қarasından

Қuru lāf ile iş olmaz hemīn da' vā-yı bāñıldur
Şızur baғruñ қanı aқsun gözünñ mācerāsından

N 34a

Gel ihlāş ile bir yol tut¹³¹ Haққа vāşıl olmaқ isterseñ
Қо¹³² ucı kibri terk eyle¹³³ elūni çek riyāsından

Günehkāruñ günāhından Hudānuñ fazlı fāzıldur
Diler raḥmet umar şefқat Raḥimūñ Muştafāsından

ḤĀRFÜ'L-VĀV

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

N 2b

A 159a

Bil ḥāқīқāt ḥalқ idüp bu cinn ü insānı hū
Ādemi da' vet қılup redd eyleyen şeyṭānı hū

¹²⁹ 4. beyit N'de ve M'de yoktur.

¹³⁰ қабре gidecek / sine varıcaқ N

¹³¹ tut / dut N;

¹³² қо / қо bu N

¹³³ eyle / it N

Na^ç rası ^ç aşıkla ruñ yā hūd u yā men hūdudur
Zīra kim maqşūdı hūdur dīn ü imāñı hū

^ç Ārifüñ kālbindeki ma^ç rūf olan hūdur hemīn
Hūdudur hem feyz iden kālbine bu ^ç irfāñı hū

Mest-i lā-ya^ç kıl kāmı hūdandurur ehl-i kemāl
Kim tölupdur leb-ā-leb ser-te-ser vicdāñı hū

5 Diñ şalā olsun bugün baş oynayan ^ç aşıklara
Kim müheyyā oldı hūş çevgāñ ile meydāñı hū

A 159b Uyma iğvāşına İblīşüñ şaķın kim tağıdır
İlticā ol hūya eyle def^ç ider tuğyāñı hū

Sen unutduñsa ne var yazar Kirāmen Kātibīn
Haşr olcaķ neşr idiser defter-i dīvāñı hū

Ma^ç rifet dürrini taḥsīl eyleyen ğavvāşı gör
Kim ne ^ç işķ ile tölupdur baḥrı vü ^ç ummāñı hū

Zātını bildürmekiçün kıldı icād-ı bedī^ç
İns ü cinn ü vaḥş ü tāyr u cāmīd ü cebvāñı hū

10 Yidi kāt gök yidi kāt yir yidi yıldız yidi gün
Yidi deryā yidi iķlīm cümleñüñ sulṭāñı hū

Kesme raḥmetden Günehkār ümīdüñi cürm için
Tevbe kıl ^ç afv ide bu cürmüñi ^ç işyāñı hū

Ḳulını mücrim yaradupdur anuñ çün ol Ğanī
Tā ki izḥār ider fazlın ^ç arz ide ğufrāñı hū

ḤARFÜ'L-HÂ

N 2a

A 131a

M 193 a

Mefâ' ilün Fa' ilätün Mefâ' ilün Fâ' ilün

Zihî sözüñ ḥaseni lâilâheillallah
Ki dir faḫr u ğani lâilâheillallah

Ḥaḫḫuñ kelâm-ı ḳadîmi ümmetüñ senedi
Sever şerîf ü denî lâilâheillallah

Esâsı dîn ü şerîfüñ 'aṭâsı Raḥmānuñ
Vü cennetüñ şemeni lâilâheillallah

Hezâr ḥamd ü şenâ kim ṭakıldı boynumuza
Bu ḥaḫ dînüñ reseni lâilâheillallah

5 Dimâğ u cân-ı dili azb ü şehd ü şeker¹³⁴ ide
Çü ṭoldura deheni lâilâheillallah

Bezer cihân 'arūsın la' l ü cevher ile¹³⁵
Ṭaḫup dürr-i 'Adeni lâilâheillallah

Çerâğ-ı dîne ziyâ virür münevver ider
Bu tevḫîdüñ doğanı¹³⁶ lâilâheillallah

Yir üzre ins ü felekde melek¹³⁷ kıılır tekrâr
Dilinde bu süḫanı lâilâheillallah¹³⁸

Dir ise şıdḳ ile bir kez olur mü'min-i ḥaş¹³⁹
Yehüdî vü veşeni lâilâheillallah

10. Ṭutup durdı cihâñı ḳalâlet-i zulmet
Götürdi bu fiteni lâilâheillallah

¹³⁴ şeker / şekerler N

¹³⁵ 'arūsın la' l ü cevher ile / 'arūsı la' l-i cevâhir ile A

¹³⁶ doğanı / zağanı N

¹³⁷ melek / melekler A

¹³⁸ A'da 7 ve 8. beyitlerin yerleri deĝişiktir.

¹³⁹ mü'min-i ḥaş / mü'min ḥâliş A

Şükür ki¹⁴⁰ Hâk tarafından irürdi bize ʿatâ
O Mekki vü Medeni lâilâheillallah

Ger ilticâ dilersen şürür-ı şeytândan
Tut elde bu mecenni lâilâheillallah

Garîk-i rahmet olurdu bu cân meyyitine
Şarılsa bu kefeni lâilâheillallah

Nihâl sürerdi ʿinâyet dilerse fazl-ı Hudâ
Zihî bu dil çemeni lâilâheillallah

15 Kaçan kim âh ide mü'min yazar semâ yüzüne
Bil âhnuñ deĥânı lâilâheillallah

Bu cân tıflını ger emzirirse dâye-i dîn
Bu şekker-i lebini lâilâheillallah

Zihî saʿâdet-i devlet ki Günehkârnuñ ola
Dem-i âhir sühanı lâilâheillallah¹⁴¹

DİGER

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

M 193 b

Eger cānān bu cāna cān olursa
Ne ğam biñ cān aña qurbāñ olursa

Zihî devletlü cān ol kimsenüñ var
Ki cānān¹⁴² hükmine fermān olursa

Yoluñ rāst sözüñ yavlaq qavīdür
Tarīkuñ mezheb-i Nu' mān olursa

Ümīd oldur seni yoldan çıkarmaz
Cihān halkı kamu şeytān olursa

¹⁴⁰ şükür ki / şükür N

¹⁴¹ 13, 14, 15, 16 ve 17. beyitler N'de 9b' dedir.

¹⁴² cānān / cān A

- A 154 b 5 Yüceltme albüni zinhâr u zinhâr
N 14 b Maâm (u) menzilüñ keyvân olursa
- ‘ İbâdet ıl velîkin ılma tekye
Gice gündüz işüñ isân olursa
- İra alama mevti senden iy dost
Nie mâh¹⁴³ şihhat ü âbdân olursa
- Saa ne nef‘ i var abrüñ tar olsa
Cihân başdan başa meydân olursa
- Sevinüp dünyâya şâdîlik itme
azîneñ sîm ü zer mercân olursa
- 10 Bil ol demdür saa şâdî müselleme
Gidicek yoldaşuñ îmân olursa
- Nielerden alupdur saa bu yurt
Melûl olma eger vîrân olursa
- Şanur bu halk seni Sünnî Müslümân
Zihî yüz arası yalan olursa
- Bu urî lâfile dervîşlik olmaz
Hezârân defter-i dîvân olursa
- Günehkârâ sa‘ âdetlü cânuñ var
Eger ‘ aşıklara urbân olursa
- 15 Ve ger himmet irerse evliyâdan
Ol olur derdüñe dermân olursa

¹⁴³ nie mâh / nie N

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Yine gönlüme geldi bir belāğa
Naşihatdür şaķın götürme lāğa

Cihānda ma' nisüz söz çok dinilür
İşitme degmesin koyma kulağa

Niçe söz var ki hirgiz nef' i yokdur
Daħi belki zarar ider dimāğa

İnen semrütme gil nefsüñ itini
Tutup cerb ü şirīn ü bala yağa

5

Şaķın ' ömrüñ añsuzda bu güneşi
Penāgāh ğaflet içinde uyağa

M 194 a

Saňa fikr it ki ne haclet geliser
Niçeler anda binicek Burağa

Çünki atma oda dünyā için
Ço bu cünbişleri eyle ferāğa

Şeker yimege sa' y it tütī-ṭab' ol
Özüñ murdāriçün beñzetme zāğa

Günehkārā naşihāt sen saňa kıl
Yüri ṭalcınma yaķīn ü ırağa

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

A 159b

Günāh itdüm hezār estağfirullah
Kıluram āh u zār estağfirullah

N 3a

Añamaz idüm evvel sey yi 'ātı
Ṭuraraķ kıldı kār estağfirullah

İlâhî tevbemüzi sen kabûl it
Çoma dilde ğubâr estağfirullah

Ĥudâyâ fazluñ ile müctemi^ç kı1
Ki oldum târumâr estağfirullah

5 Yoluma kırdı şeytân hîle aĝın
Beni kıldı şikâr estağfirullah

Benüm ^ç işyânuma yirler ü¹⁴⁴ gökler
Olamaz hem-^ç ayân¹⁴⁵ estağfirullah

Ecel eli ayırup tutdı yaqamı
Direm çâr ü nâçâr¹⁴⁶ estağfirullah

Yarağum yoq yolum uzak yüküm çok
Uş irişdi sefer estağfirullah

Ṭurışum yoq daği ecel atına
Hemîn oldum süvâr estağfirullah¹⁴⁷

10 Karañluk kabır içinde gözlerümi
Yiyiser mûr u mâr estağfirullah

Bu yüzüm kıarası iki cihânda
Beni eyledi ĥor estağfirullah

Günehkâra ^ç aceb nef^ç eyleye mi
Bu bî-vaqt i^ç tizâr estağfirullah

¹⁴⁴ yirler ü / yirleri A

¹⁴⁵ hem-^ç ayân / hem-^ç ayâr A

¹⁴⁶ nâçâr / neçâr N

¹⁴⁷ 9. beyit A'da yoktur.

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

N 34b
M 194b

Günāhlarum beni kıldı dīvāne
Düketdüm 'ömri başladum figāna

'Aceb 'aklı olan hirgiz kıla mı
Bu ibrāmı ki ben kıldum bu cāna

Dirīgā zāyi' itdüm naqd-i 'ömrimi
Bilemedüm kamu virdüm ziyāna

Ben aldanmağıla oldum giriftār
Şağın aldamasun seni zamāne

5 Şanurdum ben bu¹⁴⁸ sermāye-i 'ömri
Dükenmeyüp qalaydı cāvidāna

A 150 b

Benüm hālüm yiter 'ibret gerekse
Haber virüñ kamu pīr ü cüvāna

Şunı kim tā' at añlardum bilisüz
Bu dem bildim ki degmez bir şamāna

Fenādur çünki bildüñ bu cihānı
Yönüñi döndür ol bākī cihāna

Ebed ma' mūr iken ol dār-ı cennet
Neden virdüñ gönül işbu vīrāna

10 Elüm irişmedi hīçbir yaqīne
Velī günden güne düşdüm gümāna

Uyan ğaflet irişdi menziline
Bu dağı az ola nefse uyana

İlāhī virme fırsat ol la' īne
Ki ağır demde el ura imāna

¹⁴⁸ bu / ki N.

- Nite maħrûm idesin şol ulu kim
Senüñ fażluñ  aşāsına ayana
- N 35a udāyā omağıl aflet içinde
Bu miskîni ki āħir bir uyana
- 15 Bu devlet degmeye olmaz müyesser
Meger kim yoluña cānlar oyana
- Çü imsākile ol yola varılmaz
Şalā olsun hemîn cāna ıyana¹⁴⁹
- ut elin bu Günehkārın İlāhî
oma luţfuñdan oda düşe yana

DİGER

- M 195 a **Fā' ilātün Fā' lātün Fā' ilātün Fā' ilün**¹⁵⁰
- alüñi fikr it arındaş tevbeye gel tevbeye
Gizlü sırruñ olmadın fāş tevbeye gel tevbeye
- Ger dilersenñ yarın anda yüz şuyı hāşıl ola
Gel muţı^c ol çekmegil baş tevbeye gel tevbeye
- Kendü¹⁵¹ hālüñ fikrini ıl dil uzatma kimseye
a' ne ılup atmağıl aş tevbeye gel tevbeye
- İçüñi kibr ü hāsed birle mülevveş eyleme
aşuñı ılma munaqqaş tevbeye gel tevbeye
- 5 Gel bugün fırsat var iken nevm-i afletden uyan
Dehr eli vurmaz iken aş tevbeye gel tevbeye
- Bil aıat hāven-i devrān bir gün cismüñi
Eyleyiser urd u hāşhāş tevbeye gel tevbeye

¹⁴⁹ Bu beyit A'dan alınmıştır.

¹⁵⁰ Bu manzume A'da yoktur.

¹⁵¹ kendü / kendi M

Haq güneşden zāhir iken görmeze urmaq neden
Aç gözünü olma huffāş tevbeğe gel tevbeğe

Sırruñı setr itmiş iken luṭf-ı Settāruñ bugün
Açmadın ‘aybuñı nebbāş tevbeğe gel tevbeğe

Sen Günehkāre ögüdün kendü öz nefsuñe vir
İy utanmaz qalb-i qulmaş tevbeğe gel tevbeğe

DİGER

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

N 7a

Ki şaḡın virme gönül bu dünyānuñ murdārına
Yevme yuḥmānuñ dilersen yanmayasın nārına

Dünyāya gönül virenler āḥiretten dūr olur
Belki maḥrūm olur irmez Hāliḡuñ dīdārına

Meskenet yolını dut bu ‘ucb-ı kibri kīni qo
Ger metā‘ iletmek dilersen āḥiret bāzārına

İctināb eyle bu ef‘īnün ağusından şaḡın
Zīnet añlayup şehā el şoḡma naḡş-ı mārına

5

Bu gülistānuñ cemāli seni maḡrūr itmesün
Hārını fikr eyle evvel şoḡma el gül-zārına

Dünyā sevmek her ḡaṭānuñ başıdur dir Muştafā
Sen daḡi sevme inanduñsa anuñ aḡbārına

M 195 b

Ger şefā‘at isteriseñ sünnetine qā‘im ol
Ümmet olmaḡ isteriseñ ol Haḡḡuñ muḡtārına

Çün günāḡ deryāsına ḡarḡ itdi seni nefsi şüm
Ġāfil olma tevbeden ceḡd eyle istiḡfārına

Şimdi fırsat variken elde şaşkın fevt eyleme
°Aşıl olanlar ki kıomaz bugünkü günü yarına

- 10 Bu cihân Bağdâdınıñ °ayyârıdur dîv-i recîm¹⁵²
Ki şaşkın aldurmağıl sermâyeñi ağıyârına

Her ne istimdâd iderseñ Hâliqdan it hemîn
İ°tibâr itme cihânuñ yârına ağıyârına

Kendü vicdânuñda bulmayup harâretten eser
Evliyânuñ münkeri olma hâlet-i esrârına

Evliyâdur bâğ-bânı mübtedîler bâğınuñ
Terbiyet virmese anlar lezzet irmez bârına

°Ar (u) nâmûs perdesidür meni yoldan çıkararı
Yol eri kıalmaz¹⁵³ cihânuñ nâmûsına °ârına¹⁵⁴

- 15 Hâş erenler Hâk yoluna cân ü baş terk eyledi
Ol ne °aşıkıdur ki kıaldı hubbe-i destârına

Hâliş eyle naqdüñi şarrâf önine virmedin
Râst gelmez degmenüñ naqdi anuñ mi°yârına¹⁵⁵

Her kıuluñ rızkı Hudâdandır haqıqat bil anı
Şekk idüp sen dikme gözün kimsenün anbârına

Müdde°i gerçi çokıdur cân u başı terk eyleyen
Lîk manşür olmayanlar lâyıq olmaz dârına

Şâdıq oldur kim muvâfık ola fi°li kıavline
Kâzib oldur kim muhâlîfdür işi güftârına

¹⁵² °ayyârıdur dîv-i recîm / °ayyârıdurur bu recîm N

¹⁵³ kıalmaz / kıılmaz N

¹⁵⁴ Bu beyit M’de yoktur.

¹⁵⁵ Bu beyit M’de yoktur. 2. mısra A’da “Râst degmenüñ naqdi kim anuñ mi°mârına” şeklindedir.

20 Kāmil oldur cümle şahşı kāmīl añlar dā'im ol
Nāķış oldur ʿa'na ķılur ʿālemūñ muħtārına

İ' tirāf ehli dirilür ķavline ķılsañ nazār
Līk kendü fi'lini şāhid dutar inkārına

Cürm-i ʿ işyānı çoğısa ağlayup zārılık it
Haķ Raħımdür raħmet ķılur ķılanuñ zārına

Bāķī mülki isteriseñ ol beķā bünyādın ur
İ'tibār itme şehā bu fānī ev mi'cārına

Miħnete şabr eyleyenler vāşıl oldı raħmete
Ni' meti vāfir anuñ itdi ķanā' at varına

25 Bülbül ol kim ma' nī-i gül-zārın temāşā ķılasın
Zāğ-ṭab' olup yurduma dünyānuñ murdārına¹⁵⁶

Sīne bāğın āb-ı iħlāşile sīrāb itmeyen
Virmedi revnaķ ʿ ibādet ravzası eşcārına

Sen Günehkārā ne var ger cürm ü ʿ işyān işleseñ
Raħmeti çokdur Haķķuñ ķalmaz ķuluñ āvāzına

İrden aşanlar irişdi menzile dutdı maķām
Sen de uy üftāde hīzān anlaruñ āşārına

DİĞER

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Dīn isteriseñ şıdķ ile dīnāra yapışma
Yār olmadı ol kimseye ağyāra yapışma

Ķurtar elüñi ağyārdan etegin tüt
Aldayıcıdur dünyāyı ķo ʿ ayyāra yapışma¹⁵⁷

¹⁵⁶ 22-25 arasındaki beyitler M'den alınmıştır.

Seh̄hâredurur¹⁵⁸ sihr ile kıılır seni meshûr
Aldanmayıgôr sihr ile seh̄hâra yapışma

Ger mü 'miniseñ mü 'minile turgıl oturgıl
Minkir degülseñ yüri kenâra yapışma

5 'Āşık degüliseñ ço bu 'ışk da' vîsini
Manşür olmazsañ yüri var kenâra¹⁵⁹ yapışma

Avlamağičün dünyâyı tuzağın kıura
Tesbîh alup elüñe zünnâra yapışma

Dünyâ ile 'uqbâ meşel-i hâr ile güldür
Nādānlık idüp güli kıoyup hâra yapışma

A 138 a
N 23a

Zâhir görünür gözüne mismil-i murdâr
Cehd eyle kıoyup mismili murdâra yapışma

İhlâş ile dervîşlige yoğısa meylün
Var peçe-şıfat¹⁶⁰ dâmen-i ebrâra yapışma

10 Dünyâ mâlını mâr dimiş girçek erenler
'Ākluñ varısa mâl şanup mâra yapışma

İy mücrim eger añlarısañ ma' nî sözinden
Tut yaqasını nefsün deyyâra yapışma

DİĞER

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

A 149 a
N 21 b

Emânetdür bu cân el-ğükmü lillâh
Viren alur hemân el-ğükmü lillâh

¹⁵⁷ Bu beyit N'de yoktur.

¹⁵⁸ seh̄hâredurur / seh̄hârdurur B

¹⁵⁹ kenâra / dâra A

¹⁶⁰ var peçe-şıfat / kıarınca-şıfat M, A

- Ne dilerse kıılır fermān anuñdur
Buña yoǵdur gümān el-ḥükmü lillāh
- M 196 b
- Ḥudānuñ emri birle ‘ Azrāil de
Arada tercümān el-ḥükmü lillāh
- Veren oldur alan ol çünki cānı
Nedür bunca fiğān el-ḥükmü lillāh
- 5
- Kimesneye virilmedi virilmez
Ecel irse emān el-ḥükmü lillāh
- Ecel elinde şāh kul bāy yoǵsul
Berāberdür hemān el-ḥükmü lillāh
- Niçe şāhlar koyup bu tāk u taḥtı
Giyüp gitdi kefen el-ḥükmü lillāh
- Niçe serv-şıfat boylar bükilüp
Olupdur çün gümān el-ḥükmü lillāh
- Niçe düğünleri yas eylemişdür
Ki gördüñ sen ‘ ayān el-ḥükmü lillāh
- 10
- Niçe ata ana biliñ büküpdür
Döküp gözleri ḳan el-ḥükmü lillāh
- Niçe mecrūḥ cigerler āh idicek
Göge irdi duḫān el-ḥükmü lillāh
- Niçeler ğāfilin yiyüp içerken
İrişür nāgehān el-ḥükmü lillāh
- Niçe sulṭānlaruñ bu mevt elinde
Ṭolupdur bağı ḳan el-ḥükmü lillāh
- Zebūn olmuşdur ecel pençesinde
Hezārān pehlevān el-ḥükmü lillāh¹⁶¹

¹⁶¹ 12, 13 ve 14. beyitler N’de yoktur.

- 15 Niçe Rüstemlerüñ ‘âlemde adı
Oķunup dāsītān el-ħükmü lillāh
- A 149 b Niçesi irmedi henüz kemāle
Girü kıldu vīrān el-ħükmü lillāh
- N 22a Qanı qardaş ata ana oğul qayın
Qamu oldı revān el-ħükmü lillāh
- Geçürdi külli bunlar nevbetin
Saña geldi uyan el-ħükmü lillāh
- Refiķ eyle Günehkāra İlāhī
Âħir demde imān el-ħükmü lillāh
- 20 ‘İnāyet kıl ki ire ħāzretüñe
İmān ile bu cān el-ħükmü lillāh
- DİGER**
- M 197 a **Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün**
- Yoķdur beķāsı iy gönül baķma cihānuñ varına
‘Özri öküşdür key şaķın düşersin āh ü zārına
- Ėafletden uyar özüñi ‘ömrüñi zāyi‘ eyleme
Furşat demidür ħāzır ol qoma bugünüñ yarına
- Küllī hebādur cünbüşi bu ‘âlemüñ key añlağıl
‘Aqlıñ varısa baķma hiç yārına vü ağyārına
- A 146 a Bünyādı yoķdur key şaķın añsuz helāk eyler seni
Söykenmegil muħkem şanup miħnet evi divārına
- 5 Dün içre turgıl tã‘ ate ayak uzadup yatmağıl
Anca yatasın sinnede şūr-ı İsrāfil çalına
- ‘Işķ tevbesinde qalbüñi yandur muħabbet odına
Şarrāf öñine varmadın ceħd it ki qalbüñ arına

- N 31a Tāhir gelübsin ʿāleme cehd eyle t̄ahir varasın
Budur t̄ahāret dūnyānuñ virme göñül murdārına
- Nefsün dilersen bāy ola t̄utgıl k̄anāʿ at etegin
H̄aḫdan ne gelse k̄ismetüñ ol k̄āniʿ az çok varına
- Balı belādur ʿālemüñ nūş itme nīşinden şaḫın
Dikenlerinden k̄ıl h̄azer şunma elüñ gül-zārına
- 10 Şuʿ bān-ı dehrüñ zehrine zinhār kim uzatmağıl el¹⁶²
Nīreng-i rengine bakup aldanma naḫş u mārına
- İnanma dūnya k̄avline ʿahdi vefāsuzdur bunuñ
Nicelerile ʿahd idüp bulunmadı iḫrārına

DİGER

Fāʿ ilātün Fāʿ lātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- Ol Raḫīmüñ raḫmeti t̄utdı¹⁶³ cihānı ğam yime
Kıldı müstağraḫ zemīn ü āsümānı ğam yime
- Her ne deñlü çoğısa cürm ü günāhuñ iy faḫīr
İʿ tizār itseñ girü virür emānı ğam yime
- İʿ timāduñı k̄avī k̄ıl raḫmetine H̄ālīkuñ
Ḳalbüñe alma şaḫın şekk ü gümānı ğam yime
- Reyb ü şekden t̄ahir eyle h̄ānesini göñlüñüñ
İʿ t̄ikād ile getür muḫkem imānı ğam yime
- A 146 b
- 5 Raḫmet-i deryāsınuñ naḫş olmaya bir kaḫresi
Ġarḫ iderse bu k̄amu kevn ü mekānı ğam yime
- Nice müstağraḫ olursın bu melāmet baḫrına
İrişe bir gün ʿināyet nāgehānī ğam yime

¹⁶² uzatmağıl el / urma el A

¹⁶³ t̄utdı / dutdı N

- Olma nevmîd ol Raḥîmüñ raḥmetinden dâ'îmâ
Zikrini tekrâr idüp depret lisânı ğam yime
- M 197 b Dime kim yoĝdur ŝıĝınaĝum naĝilem n'eyleyem
N 31b Çün ŝefî' itdi saña faḥr-i cihânı ğam yime¹⁶⁴
- Raḥmete'l-li'l-'âlemîn oĝundı çünki ŝânına
Dilese alur ḳamu pîr ü cüvânı ğam yime
- 10 Seyyi'âtuñ gerçi kim defter kılupdur kâtibîn
N'ola âsândur aña yuymaĝ divânı ğam yime
- Her ḳaçan virse küdüret ḳâlbünü nâr-ı cahîm
Tâzelendür cânuñı zîkr it cinânı ğam yime¹⁶⁵
- Sen Günehkâre ne var ger cürm ü 'iŝyân iŝleseñ
İñen âsândur aña 'afv eylemek ğam yime
- 'Ömrüñ irdi âḥire dünyâ ğamından geçmedüñ
ŝimdiden girü nidersin ḥânümânı ğam yime

DİGER

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 'Iŝḳa vir göñlüñi ey cân gel berü 'âr eyleme
Zâr olur 'âruñ ŝoñı var iŝüñi zâr eyleme
- Var ise 'aĝluñ bu cânı derde vir derd al ŝatun
Aŝl-ı bâzâr oldur özge bâzâr eyleme
- Na'rası 'âŝıĝlarıñ sen şanma kim bîhüdedür
'Iŝḳ odıdur cüş iden var fâsid inkâr eyleme
- A 136 a 'Āŝıkuñ yolu melâmetdür tutan irdi Ḥaĝḳa
Sen selâmet gözleyüp anda yirüñ nâr eyleme

¹⁶⁴ 8. beyit A'da yoktur

¹⁶⁵ 10. ve 11. beyit N ve M'de yoktur.

5 Evliyānuñ cümlesi haqqdur haq añla qamusın
Ba^czına ikrār idüp ba^czına inkār eyleme

Geç bu kibrüñ köprüsünden tut tevāzzu^c yolunu
Kendü özünden Hāliqı vü hālqı bīzār eyleme

‘Āleme tāhir gelübsin iy qarındaş key şağın
Zātuñı bu cīfenüñ hırşına murdār eyleme

Gel bugün āsāniken yola ‘azm-i rāh eyle göñül
Varduğunca yük başar az işi düşvār eyleme

Ger saña Hāq rūzī kıldıysa hidāyet gencini
Şaqla cān içinde sırrı keşf-i esrār eyleme

10 Kāle qalma hāle cehd eyle Günehqāre şağın
Geçmeden nefis arzūsından ‘azm-i dīdār eyleme

M 198 a

Şunca ‘ömri zāyi^c itdün başmadun yola qadem
Şimdi quru lāfile fazluñı izhār eyleme¹⁶⁶

DİGER

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün

A 160 a

İlāhī quluñā senden himāye
Ve ger irerise āhum semāya

Eger senden ‘ināyet irmez ise
Beni uğratdı bu nefsum belāya

N 3b

Baña günden güne arturdı cevri
Nice kıldumısa nefse¹⁶⁷ ri‘ āya

¹⁶⁶ 10 ve 11. beyit N’de yoktur.

¹⁶⁷ nefse / nefsi A

- Baňa bendendürür¹⁶⁸ dürlü belâlar
Kime eyleyeyin yâ Rab şikâye
- 5 Belâya şabr idenlerdür ki irdi
Dükenmez ‘ömre vü zevke şafâya
- Yime gam rızkıçün sen iy qarındaş
Seni bisler tevekkül kıl Hudâya
- Bu yola şıdķ ile gelenler irdi
Gümânile gelen irdi hebâya
- Var iy hocam eger şıdķuñ yoğısa
Gerek keşşâf oķı gerek hidâye
- Qo halkı dilden idrâküñ varısa
Hemîn öz hâlünü eyle viķâye
- 10 Dilencidür şol kim hiç elinde
Bulunmaya elinde bir habbe mâye¹⁶⁹
- Çü düşdi şānuña senüñ gedâyı
Yüri ciddile meşğül ol¹⁷⁰ du‘âya
- Günehkârüñ elinde yoķ vüçüñ
Meger kim tuş ola zıll-ı hümâya
- Nicesi ümmetüñ bî-çāre ‘aşık
Ki anuñ rahmetine yoķdur nihāye¹⁷¹

¹⁶⁸ bendendürür / sendendürür A

¹⁶⁹ 8, 9 ve 10. beyit A’da yoktur

¹⁷⁰ meşğül ol / meşğül N

¹⁷¹ 11, 12. ve 13. beyitler A’da yoktur.

DİGER¹⁷²

Mef' ülü Mefā' ilü Mef' āilü Fe' ülün
Mef' ülü Fe' ülün

Bünyād olalı 'āleme kim geldi cihāna
Kim toymadı cāna

N 4a
Ki içürdi bağırı kıanını devr-i zamāne
İçdi kıana kıana
Helvā diyü her kime ki bir lokıma dadurdı¹⁷³
Zehr eyledi āhir

M 198 b
Eyle şanasın gelmedi hirgiz bu cihāna
Maıv oldu hemāne
Şayyād-ı ecel seni şayd ide sini¹⁷⁴ bilürsin
Ne şübhe kıılırsın
'Aklı olan işbu söze taıııı inana
Düşmeye gümāna
'Özrine cihānuı şaıın aldanma yalandur
Bu kımsenüı olmaz
Benüm diyenüı niçesini kıoydı şapana
Tā atdı yabana
Dükendi 'ömür ğafletile niçe yatarsın
Dir başuıa 'aklı
Yiter uyuduı aç gözüıi bir dem uyana
İy delü dıvāne
Ger bundayiken işüıi şağ itmeyesin sen
Şöyle kıala ebter
Nef' eylemeye anda saıā 'özr ü bahāne
Cān oda yana
Her kim yüzüıi ol ulu dergāha dutarsa
Ol kıalmaya maıırüm
Tayanmaya her kim luıfuıa tayanana
Ol düşmeye tayanana
Dünyā her kışıye dir şimdi senüıem ben
İnanmaya 'aııl
Aıımaııdur ol kımse kim gercek inana
Bu kıavl-i yalana

¹⁷² Bu manzume M'de yoktur.

¹⁷³ dadurdı / şunar A

¹⁷⁴ anı / sini N

N 4b Bir kaçresi biñ ʿālemi ğarķa virüriken
Raḥmet deñizinüñ
Lāyık mı senüñ şānuña ʿālem oda yana
İy Ḥayy ü tüvānā
Cürmüni Günehkārūñ eger defter idersen
Yüz yıl yazarsañ
Getürmeysin biñde birin belki lisāna
İy ʿāķil-i dānā
Zihī devlet anuñ özin ğafletden uyardı
Bu dār-ı fenāda
Vāy ol ķula kim bencileyin bunda uyuya
Ta anda uyana

DİGER

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

M 199 a Dirīğā ʿömrüm irişdi zevāle
Yarağ eylemedüm zād-ı nevāle

Yüküni kārban bağladı göçdi
Beni yolda ķodı hırş u ḥavāle

N 18b Elüm irişmedi hiçbir şevāba
Velī günden güne düşdüm vebāle

Günāhum yükleri bükdi bilümi
Bu elif ķaddümi döndürdi dāla

5 Beni gören şānur Sünnī Müslümān
Ne bilsün aldanur bu yāl ü bāle

ʿAmel işlemege varmadı göñlüm
Ne nefʿ ide saña bu ķurı nāle

Direm bu nefsüme key ihtiyāt it
Ki şeytān yoluña ķurdı ḥıyāle

‘ Aceb nef‘ i ola mı ol metā‘ uñ
Ki sen gidesin ol ayruğa qala

Bu uzaq fikri gel terk eyle zinhār
Kime qaldı cihān kim saña qala

A 158 b

10

Muḥāl ola kim iresin tamāma
Çü tābi‘ olmaduñ ehl-i kemāle

Güneḥkāre şakın şeytān şerrinden
Düşürmesün seni mekrile āle

Yaraşa mı ‘ aceb fikrūñ cüvānı
Çü ‘ ömrūñ irişe heştād ü sāle

ḤARFÜ’L-YĀ

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün¹⁷⁵

N 13 a

M 199 b

Göñül deryāsı yine cūşa geldi
Bu gözler bahrı andan taşa geldi

Ki çün qaynatdı bahrı bār-ı fikret
Taḥayyür mevci başdan aşā geldi

Ne kılam gerçi ḥaḫ virmiş özün
Dükendi şimdi müddet başā geldi

Bu ben nādānı gör kim naqşa qaldum
Bilen naqşı qodı naqḳāşa geldi

5

Bu zāyi‘ kılduğum ‘ ömrūñ ḥisābın
Añıcak ‘ aqlı başdan şaşā geldi

Bu vechile ḥasāret bu cihānda
Kime geldi ki ben qallāşa geldi

¹⁷⁵ Bu mazume A’da yoktur.

Nuhûset yılduzı toğdı cihāna
Eñ evvel ben za'ife tuşa geldi

Sa'âdet ileli dutdı ser-ā-ser
Şekavet toğrı ben kul aşta geldi

M 200 a

Şikāyet eyleme Hâkdan Günâhkâr
Hemîn çekmek gerek çün başta geldi

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

A 155b

Yaradan bu semāvātı vü arzı
K'āna¹⁷⁶ hardal degildür tül-ı arzı

Bihamdillah ki şaldı boynumuza
Bu kamu sünneti vü nefli farzı

Razıynā minke yā Hallāku' ālem
Ve' annā cümleten yā Rabbi arzı

Bizi bizligimüzden eyle tahliş
Saña şıgınmışuz bastı vü kabzı

5

Unutduđ şıhhate olduđ çü mađrūr
Tabīb el urduğı vağtin bi-nabzı¹⁷⁷

Günehkârı zelil itme Hudāyā
Su'āl olduğı vağtin yevm-i arzı

Îmānı rühına sen eyle yoldaş
Şu dem kim göç ide bundan bi-kaşzı

¹⁷⁶ Beyitteki *ki ana* ifadesi vezin icabı *k'ana* şeklinde okunmaktadır.

¹⁷⁷ bi-nabzı / be-kaşzı A

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

A 147 b

Eyā gāfil utan Hāqdan ki zāyi' kılduñ eyyāmı
'Ömür naqdin yile virdüñ neye aldanduñ iy 'āmī

M 200 b

Neden geldüñ neye geldüñ unuttuñ geldü(gü)ñ kaydı
Hemīn şanduñ bu gündür gün anlamaduñ ser-encāmı

Seni Hāq kulluğa şaldı qanı kulluq qanı tã' at
Qanı 'ahd ü qanı imān yitürdüñ dīn ü İslāmı¹⁷⁸

Yarın anda diyisersin ki ferici' nā ile'd-dünyā
Diyeler min hünā ci 'te göresin anda ilzāmı

5

Seni şayd itmege İblīs hezārān hīle vü telbīs
İdüp mekr-i fütūnile şaçup dāne qurar dāmı

A 148 a

Şaqın şeytāna aldanma 'adūdur anı dost şanma
Yarın anı hāzretde utanma yıgup boynuña āşāmı

Saňa Hāq didi şeytānı ki düşmāndur idin düşmān
Sen anı dost idinürsin kılursın dün gün ikrāmı

Bu ne 'aql ü ne dānişdür eyā gāfil bu ne işdür
Ki biş gün uzun 'ömr için kılasın cāna irāmı

Saňa bir kişi hayr itse niçe eyyām unutmazsın
Utan Hāqdan qanı 'aqluñ qanı Allahuñ in'āmı

10

Yiter kişiye¹⁷⁹ bir ma' būd anı idinigör maqşūd
'İbādet eyle Hālīka biraq boynuñdan eşnāmı

Erenler etegin dutgıl günāhlaruña tevbe kııl
Ki tā'ib qula artuqdur Hudānuñ fazlı ilhāmı

Şular ki putı şandurdı yüzünü Hāqqa döndürdi
O şevq odına yandurdı qamu nāmūsı vü nāmı¹⁸⁰

¹⁷⁸ İslāmı / imāmı A

¹⁷⁹ kişiye / bir qula A

Günehkâre günâh için ümidüñ kesme rahmetden
Niçeme zâyî¹⁸⁰ itdünse bilisüzlükde eyyâmı

Bu fânî dâra aldanma saña bâkı qala şanma
Bilürsin qalmadı hirgiz kimesne bunda arâmî¹⁸¹

DİGER

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

Refik it qalbüñi terk it ğılâzı
Çü işitdün şidâdı vü ğılâzı

Naşihat söylenilse tut kulağın¹⁸²
Geçürme ğafletile itti¹⁸³ âzı

Kimesneye şağın hışmıla bakma
Erit qalbüñi gider iğtiyâzı¹⁸³

Veli şeytândurur insâna düşmân
Anuñla bağla muhkem ibtiğâzı

5 Giceler yatmayup eyle ¹⁸⁴ibâdet
Bulasın qalbüñi cennet riyâzı¹⁸⁴

Günâhuñ çokluğunda olma nevmîd¹⁸⁵
İşitdünse Fuzeyl İbn-i ¹⁸⁵Iyâzı

Günehkârâ tarıkma zahmetiçün
Bilürsin Hâk qatında var ¹⁸⁵ivâzı

¹⁸⁰ Bu beyit N'de yoktur.

¹⁸¹ Bu beyit N'de yoktur.

¹⁸² kulağın / ğulağın A

¹⁸³ iğtiyâzı / ğiyâzı A

¹⁸⁴ Bu mısra A'da yoktur.

¹⁸⁵ Bu mısra A'ada yoktur.

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün¹⁸⁶

M 201 a

Utandum senden iy Allah ki zāyi' eyledüm 'ömri
Beni hayrān ü mest itdi Hudāyā ğāfletün ğamrı

Günāhum rahtını yaysam şanasın h'āce bezzāzem
'Amel dükkānına geçsem içinde ğabbe yoğ cimri

N 37a

'İbādet bābına gelsem be-ğāyet külli nādānam
Velī dil döksem aldaram niçe 'ayyār ise 'amrı

Ulular gerçi kılmuşdur delālet müstağim yola
Velī şeytān beni azdurdı unuttum bildüğüm emri

5

Ne zikrüm var ne tesbiħüm velī lāya' nī sözlerde
Benümle hem-zebān olmaz hezārān tütü vü ğumrı

'Amelde key katı süstem za' ifem zār u nīrānam
Velī bu nefis iti görmez başar yüz biñ za' if temri

Günehkāram ki 'ālemde nazīrüm bekdeşüm yoğdur
Meger kim kendü luğfindan 'ināyet eyleye Tañrı

DİGER

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

A 143 b

Ne muğkem yapduñ iy ğāfil bināyı
Hiç añmaduñ ğarābını fenāyı

Ğanı senden dağı muğkem yapanlar
Görinür mi gözüñ aç bağ tolayı

Kirec ü taşıla ğal' a yapanlar
Ğodı gitdi ğamu şehri ğal' ayı

¹⁸⁶ Bu manzume A'da yoktur.

- 5 Çanı ol pehlivânlar kim giricek
 Bozarlardı niçe şaff u alâyı¹⁸⁷
- M 201 b Bilürsin lâ-cerem âhir yıkılur
 N'idersin yok yire çeküp belâyı
- Bunuñ şuglı inen zahmetlü işdür
 Olar gitdi saña kıldı şalâyı
- Seni gaflet şu resme bağlamışdur
 Ki işitmez kulağın işbu¹⁸⁸ şadâyı
- İçüñde kat kat olmışdur senüñ pās
 Velī taşraya hoş virdüñ cilâyı
- Eger nefsi zebün itmek dilerseñ
 Bir iki loğma eksük vir gıdâyı
- 10 Yimek içmek bu hayvânî şıfatdur
 Buña meşğül olan görmez liğâyı
- Çevür yüzüni bu dâr-ı fenâdan
 Dilerseñ bulasın dâr-ı beğâyı
- Koğıl bu şuğh u buğlı iy qarındaş
 Unutma hayr u ihsân u seğâyı
- Kimi görüriseñ eyle tevâzzu'
 Dilerseñ ola imānuñ 'ağâyı
- Cihân taldı nidâ-yı irci' iden
 Saña n'oldı ki işitmezsün nidâyı
- 15 Elest vaqtinde 'ahd itmişdün hūd
 Niçün gözlemedün 'ahde vefâyı¹⁸⁹
- Murādı bu Günehkāruñ 'azizân
 Diriğ itmeyesiz andan du'âyı

¹⁸⁷ 3. ve 4. beyit A'dan alınmıştır.

¹⁸⁸ işbu / hiç bu A

¹⁸⁹ 14 ve 15. beyit N'de yoktur.

N 29a Zira bulunmadı elde vücūhı
Hemīn andan umar derde devāyı

Kerem ehli ‘ azizler hāşa lillāh
Ki redd ide apusından gedāyı

DİGER

Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Fe‘ ūlūn

İşit nedür direm iy dīn eyāsı
Var ise fehm ü ‘ aqluñ añlayası

Naşihat kıllana tūtğıl ulağun
o kendüñden biten zann ü kıyāsı

Utan Hadın inen nādānlı itme
Varısa yüzüñüñ odı hayāsı

oyasın sūnnetini Muştafānuñ
Uyasın nefse bu mıdır devāsı

5 Nazar kılsañ cihāna ‘ ibretile
Haber vire saña aş u ayası

M 202 a

Görünmez bir işüñde hirgiz iqlāş
Velikin ‘ āleme oldı riyāsı

Seni Hadın yaña badurmadı hī
Tamāmet apladı nefsuñ hevāsı

Niün hoşnūd idersin ol la‘ īni
Öñüñe gelmez Hakuñ rızāsı

Revā mı olasın küfrān-ı ni‘ met
İrişürken saña her dem ‘ aāsı

A 144 a

10 Ne yavla baqladuñ dünyāya göñli
Görinürken haāsı vü fenāsı

Cihānuñ balına parmaq uzatma
Zirā balına artuğdur belāsı

N 29b İki kat biz olısdur gıyesün
Dögersin bunda bu fâhır libāsı

Be-ğāyet karañudur varduğun yir
Meger bundan bile vara ziyāsı

İlāhī rahmetünden kılma maħrūm
Günehkārūñ budur senden recāsı

15 Zihī devlet anuñ iki cihānda
Eger mağbūl olurısa du‘āsı

DİGER

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Hağ cihānı yoğiken var eyledi
Zulmeti götürdi envār eyledi

Cümle mektūmidi bunca kāyināt
Kāf (u) nūndan külli izhār eyledi

Encüm ü şems ü kevākib ü kamer
Kimi şābit kimi seyyār eyledi

Ĥükm anuñdur emr anuñdur fi‘l anuñ
Yirü sākın çarhı devvār eyledi¹⁹⁰

5 Cümleye bir emr ile virdi vücūd
Kimi ‘izzetde kimin ĥor eyledi

M 202 b

Ger saña ‘ibret gerekse kıl nağar
Kim ne resme nārı gülzār eyledi

¹⁹⁰ Bu beyit M’den alınmıştır.

- Cümle halkuñ şāni‘ i oldur velī
Niçeler şun‘ ma inkār eyledi
- A 145 a Ba‘ zısmuñ fi‘ lini fişķ u fücūr
Ba‘ zımuñ evrādın ezķār eyledi
- Ba‘ zı ‘ aķla ki havālet oldı ‘ ışķ
Baş ķodı öñinde iķrār eyledi
- 10 Bozdı bünyādını ‘ aķluñ ser-te-ser
Hükmini tarķ itdi evķār eyledi
- N 30a ‘ Işķ işine münkir olan kimseler
Şāh-ı ‘ ışķı gördi iķrār eyledi
- Çünki Mecnūna göründi bir nazār
Vālih ü şeydā vü efķār eyledi
- Güle virdi hūsn-i şūret hūb u būy
Karşusına bülbüli zār eyledi
- Kimi gāfi vālih ü şeydā vü mest
Kimi ‘ aķlı ile huşyār eyledi
- 15 Niçe senüñ gibi geldi ‘ āleme
Ķodı dükkān şatup bāzār eyledi
- Mevt irişdi ķıldı yağma varını
Tatlu cāndan daħı bīzār eyledi
- Nicesine virdi cennetde maķām
Nicesinüñ menzilin nār eyledi
- Ķodı ‘ aķlı bu Günehkār-ı¹⁹¹ zelīl
Nefse uydı kendüyi ĥor eyledi
- Zī-ħamāķat ki bu tāhir zātını
Dünyānuñ ĥırşında murdār eyledi

¹⁹¹ Günehkār-ı / Günehkār u N.

DİGER

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün¹⁹²

Zâg-veş cîfeye bağan besleyen emmâresin
Cennet-i °adnũñ gülistânında bülbül olmadı

Yanmadı yârũñ firâkı nârına Ya°küb gibi
Mısr-ı kâlbe girmeyenler cân Yüsufin bulmadı

Kim ki °ışk mey-hânesinde başmadı bunda kadem
Tâ-ebed zulmetde kaldı zâta hayrân olmadı

Bulmayan zât-ı şîfât kend'özünden bu gün
Göremez yârin dîdârın ehl-i îmân olmadı

5 Ölü işitmez kelâmuñ ço anı çekme emek
Dîv olan °asker-i münâfık câhidî olmadı

DİGER

Mef° ülü Fâ' ilâtü Mef° âilü Fâ' ilün

Gün geldügünce¹⁹³ kâlbimũñ artdı kâsâveti
Yâ Rab günehlü kuluña sen kıl °inâyeti

Pend ü naşîhat eyledüm koymaz kulağına¹⁹⁴
Âhîr tapuñâ °arz idegeldüm şikâyeti

Nefs ile el bir eyledi kâlbi hasîsi gör
Girmede sem° ine dañi °aqluñ delâleti

A 147 a

Cehd eyleyüp sa° âdete meyl itmedi göñül
İllâ ki cidd-i cehd ile tıtdı şekâveti

¹⁹² Baş ve son kısmı eksik olan bu manzume A'dan alınmıştır.

¹⁹³ geldügünce / geldükce N

¹⁹⁴ Bu mısra A'da şöyledir: Çendân ki cehd eyledüm almadı nuş u pend

- 5 Ol bildüğünü¹⁹⁵ işledi nefsün murādına
İllā ki ben çekiserem āḫir ġarābeti¹⁹⁶
- Bu ikisinün hücūmına olamadım ḫarīf
Kıldum bulara ben daḫi nā-çār itā^c ati
- Pend itdüğümce nefsüme işitmedi meni
Belki ziyāde baġladı daḫi ^c adāveti
- Viridi ḫarāba taḫtını ^c aḫluñ hücūmıla
Pes aldı çarb u dest ile āḫir ḫilāfeti
- Çün geçdi taḫta baḫtıla şāh oldı nefs-i şūm
Yaḫdı vü yıḫdı zūlm ile şehri ü vilāyeti
- N 32a 10 Kıldum hebā hevāyıla bu naḫd-i ^c ömri
Olmadı dem ki kılmadum anda cināyeti
- Bunca va^c id ü va^c deler eylemedi eşer
İllā ġurūra şaldı beni raḫmet āyeti
- Dār-ı şifāya irġüre fazlı Ḥaḫḫuñ meger
Yoḫsa kim ola def^c ide işbu şeḫameti
- Sultān-ı şer^c uñ izine ḫāk eyle yüzüñi
Tā kim iriše cānuña anuñ şefā^c ati
- Al Resūl etegine cidd ile ur elün
Maḫrūm ḫalmaz anlara ḫılan irādeti
- 15 Şiddiḫ kim bu serverün ol yāridur
Taşdiḫ kıldı ḫāvlini şormadın āyeti
- ^c Ömer ki şer^c i yolına anuñ urdı ḫadem
İrmedi ḫılca ḫalbini sürdi imāmeti
- ^c Oşmān ki ḫayā ile ḫılurdu iştiḫār
Nūreyn-i ezhereyn ile buldı ḫarābeti

¹⁹⁵ bildüğünü / bildüğün N

¹⁹⁶ ġarābeti/ ^c azāmeti N

- M 203 b Һaydar ki yıkdı bābını Һayber Һışarınıñ
Gösterdi cümle ‘āleme cūd ü şecā‘ ati
- Ervāh-ı pākine bunlaruñ gönder iy fākīr
Her dem biñ selām ile yüz biñ şalavātı
- 20 Yā Rab bağışla bunların ayağı tozına
Mücrim kuluñ Günāhını virme hacāleti
- Vardur ümīdi ki suçını ‘afv ide Kerīm
Dünya Һabāšetinden idicek tahāreti
- Gel tevbe kıl bu ‘ömrüni tab zāyi‘ eyleme¹⁹⁷
‘Aql ile tanış¹⁹⁸ işigi terk it ‘adāveti¹⁹⁹ ğabāveti

DİGER

- N 32b **Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün²⁰⁰**
- İnen peymā yüce köşk ü kuşūrı
Aña verseñ gerek ğurı kubūrı
- Dilersen kim ola kabrūn münevver
Dürüş bundan ilet mişbāhı nūrı
- Uyar bu nevm-i ğafletden özüni
Unutma şol Şırāt üzre ‘ubūrı
- Ecel eli yapışmadın yağaña
Gider başuñdaki bārı ğurūrı
- 5 Niçeye dek bu ğaflet iy Һayāsuz
Çalası oldı İsrāfil çü şūrı

¹⁹⁷ eyleme / eylegil A

¹⁹⁸ tanış / danış N

¹⁹⁹ ‘adāveti / ğabāveti N

²⁰⁰ Bu manzume A’dan alınmıştır.

Bugün terk it variken ihtiyāruñ
Yarın hūd terk idersin zarūrī

Sevinme bu cihānuñ şādisine
Ki bunuñ ‘ ayn-ı mātemdür sürūrī

Gidenler āḫiret menzilin aldı
Seni yolda ḫodı dünyā umūrī

Geçer gönlünde cennetüñ na‘ ĩmi
Sa‘ ĩrūñ yāduña gelmez şübūrī

10 Añamazsın meger baṭşı şedīdi
Hemīn tekrār idersin ya ğurūrī

Tena‘ ‘ umlar ki kılduñ ḫanı şükrūñ
Oḫımaduñ meger ‘ abden şekūrī

Arıtġıl ḫalbūñi şirk-i ḫafiden
‘ Ālimdür ḫod bilürsin zāt şudūrī

Ḫoma ḫavf ü recā yolın elünden
Dilerseñ bulasın cennet ü ḫūrī

M 204 a

Günehkārı zelīl itmedi kimse
Hemīn illā ki nefsinüñ şürūrī

N 33 a 15 Meger fazluñ ire ide mükemmel
Velī bī-ḫadden aşmışdur ḫuşūrī

DİĞER

Mef‘ ũlü Mefā‘ ĩlü Mefā‘ ĩlü Fe‘ ũlün

M 204 b

A 137 a

Ĝāfil gel aḫī terk ideġör dār-ı tebāhı
Tā kim irişe cām ile bir feyż-i İlāhī

Naḫdini bu ‘ ömrüñ zāyi‘ yile virdüñ
Āh kim anuñiçün dimedüñ derdile āhı

Hîç añmaduñ ol hacleti yarın iledicek
Ol Hayy u Qayyûm öñüne bu rûy-ı siyâhı

Hâk yolına harc eylemedüñ şey'-i kalîli
Nefsüñ yolına neñ varısa virdüñ gâhî

5 Bu 'ucub libâsın giyüp eyle şanursın
Gelmez gözüne zerrece hîç mîr ü sipâhî

Bu yüz qarasınıñ çâresin şorar olursañ
Tevbe şabûnı giderür ancağ bu siyâhı

Anda varıcağ ağladuğñ fâyide virmez
Ger bundayiken olmayasın keyyis ü dâhî

İhlâşıla dervîşlige meylüñ yoğısa
Urma başuña yoğ yire bu tâc u külâhı

Günehkâr ço anı tevbeye vaqt yitişdi
Niçeye dek vird idinürsin bu günâhı

KAYNAKÇA

Devellioğlu, Ferit. 1997. **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Dilçin, CEM. 1983. **Yeni Tarama Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Esrar Dede. 2000. **Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye**, (Haz: İlhan Genç). Ankara: AKM Yayınları.

Rıza Edirnevî, **Tezkiretü's-Şu'ârâ**. Süleymaniye Kütüphanesi İzmirli İsmail Hakkı Bölümü. Numara: 3539.

Riyâzî, **Riyâzü's-Şu'ârâ**, Süleymaniye Kütüphanesi Lala İsmail Efendi Bölümü. No: 314.

Safâyî. 2005: **Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-Âsâr Min Fevâ'idü'l-Eş'âr)**. (Haz: Pervin Çapan). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Şemseddin Sami. 1989. **Kâmûs-ı Türkî**. İstanbul: Enderun Kitabevi.

Toptaş, Mahmut. 1991. **Arapça-Türkçe / Türkçe- Arapça Lûgat**. İstanbul: Cantaş Yayıncılık.

Yegin, Abdullah. 1975. **Yeni Lûgat**. İstanbul: Nurten Ofset